Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

1998 йил 16 декабрь чоршанба

Сотувда эркин нархда

№ 246 (2027)

ПОРТУГАЛИЯ ПАРЛАМЕНТИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БИЛАН ЕВРОПА ИТТИФОҚИ ЎРТАСИДАГИ ШЕРИКЛИК ВА ҲАМКОРЛИК ТЎҒРИСИДАГИ БИТИМНИ РАТИФИКАЦИЯ ҚИЛДИ

Шу йилнинг 27 ноябрида Португалия парламенти Ўзбекистон Республикаси билан Европа Иттифоқи ўртасидаги шериклик ва ҳамкорлик тўғрисидаги битимни ратификация қилди.

Португалия Ўзбекистон Республикаси билан Европа Иттифоқи ўртасидаги шериклик ва ҳамкорлик тўғрисидаги битимни имзолаган Европа Ҳамжамиятининг ўн учинчи давлати бўлди.

«Жаҳон» АА

АЙЛАНАДИ СОАТ МИЛЛАРИ

СЕШАНБА ХАБАРЛАРИ

● ЭЪТИРОФ

ҚИШЛОҚДАГИ КОРХОНА — «ИНТЕРНЕТ» ТИЗИМИДА

Мустақиллигимизнинг етти йиллиги арафасида Фарғона вилоятининг Охунбобоев туманидаги Қуштепа қишлоғида «ДЭУ-текстайл» компанияси сармоясига тўқимачилик корхонаси бунёд этилган эди, — деб хабар беради мухбиримиз Н. Собир. — Корхонадаги алоқа воситалари халқаро «Интернет» тизимига уланганлиги қўл келиб қолди. Тизим орқали тарқатилган талаблар орасида корхона менежерлари Германия, Италия, Голландиядан харидорлар топишди. Айни қиш кунларида қалин матолар тўқишга Қуштепада йигирилаётган иплар мос тушади. «Интернет» орқали имкониятлар ўрганилди, келишилди, шартнома тузилиб, айни кунларда уч контейнер маҳсулот жўнатишга шай қилиб қўйилди.

Қуштепадаги корхонага жаҳон тўқимачилик саноатининг энг сўнгги, илғор техника, технология, асбоб-ускуналари ўрнатилган Германиянинг овозсиз йигирув машиналари, Япониянинг «ақлли» тўқимачилик дастгоҳларини ишлатишни маҳаллий ёшлар ўқув билан ўзлаштириб олишди. Корхона ишга туширилганига уч ойдан ошди, холос. Лекин у тўла қувват билан ишлаяпти. Шу қисқа вақт ичида 300 минг метрдан зиёд харидоргир бўз маҳсулотлари тайёрланиб, асосий қисми хориждаги буюртмачиларга етказиб берилди.

● ТАРАҚҚИЁТ

ЖАРРОҲЛИК МАРКАЗИ ОЧИЛДИ

Андижондан мухбиримиз О. Шодмоналиевнинг хабар беришича, вилоят клиник шифохонаси қошида кўп йўналишли жарроҳлик маркази ташкил этилди. Унинг таркибига жарроҳлик, қулоқ-бурун, юз-кўз ва жағ хасталикларини даволаш хизматлари киритилган.

Илгари ҳар бир бемор бавосил, оқма яралар ва бошқа хасталиклар билан 15-20 кун мобайнида даволанса, энди беморга марказ қошида зудлик билан тиббий ёрдам кўрсатилади.

● САВОБ

ДУО ОЛГАН ЯХШИ-ДА!

Олтинсой республикамизнинг кенжа туманларидан. Гўзал, баҳаво жой. Боғдорчиликка ихтисослашган. Бу йил тумандаги «Ширин» хўжалигининг иши беш бўлди. Режалар ҳар соҳада зиёда уддаланди. Хўжалик раиси саховат йўлини тутди — хўжаликдаги кекса отахонларни йиғиб, уларни юртимизнинг энг гўзал ва зиёратгоҳ жойларини бориб кўришга таклиф қилди. Бу ҳаммага маъқул келди. Автобус ажратилди. Кексалар Термиздан бошлаб Самарқанд, Бухородаги улуғ жойларга боришди. Туркистонда Аҳмад Яссавий бобомиз зиёратгоҳида бўлдилар. Сўнгра пойтахт Тошкентни айланиб, кўнгиллари масрур ҳолда қайтдилар. Элимизга тинчлик, деҳқонга ризқ, еримизга барака, раҳбарларимизга имон тилаб дуо қилдилар...

Ҳа, дуо олган яхши-да!

● ЯХШИ ГАП

ҲУЖЖАТ ИМЗОЛАНДИ

Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлигида Ўзбекистон ва Япония ҳукуматлари ўртасида Япониянинг хориж билан ҳамкорлик бўйича кўнгиллилар корпуси вакилларини Ўзбекистонга жўнатиш дастури бўйича Алмашув Ноталари имзоланди, — дея хабар қилади Ўзбекистон миллий ахборот агентлиги. — Ноталарни Ўзбекистон томонидан ташқи иқтисодий алоқалар вазири Э.Ғаниев ва Япония томонидан ушбу мамлакатнинг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси К. Обата имзолади.

Ушбу дастурга биноан, япон кўнгиллилари мамлакатимиз халқ хўжалигининг турли соҳаларига замонавий технологияларни жорий қилиш борасида маҳаллий аҳоли, жамоат ташкилотлари билан ҳамкорлик қилади.

Корпус 1965 йили Япония ҳукумати томонидан ташкил этилган бўлиб, у ривожланаётган мамлакатларга турли соҳалар бўйича техник ёрдам кўрсатиш билан шуғулланади. Ушбу ташкилот шу вақтгача олтмишдан ортиқ мамлакатга ўн беш мингдан зиёд мутахассисини юборган. Айни пайтда унинг 2400 нафар мутахассиси ривожланаётган 55 мамлакатда фаолият кўрсатмоқда.

● ҚЎНҒИРОҚ

ОҒУФУРУШЛАР ДОҒДА ҚОЛИШДИ

— дейди мухбирмиз А. Хонимқулов, сим орқали суҳбатимизда.

— Қандай қилиб?

— Ховос қўрғонида яшовчи Владимир Улуғбоев ва Ҳаёт Манғитовларнинг гиёҳванд модда сотиб кун кўришаётгани овоза бўлиб кетганди. Улар олди-сотди чоғида қўлга тушишди. Учарлар Тожикистоннинг Зафаробод шаҳридан гиёҳванд моддалар келтириб, унинг савдоси билан шуғулланишган.

Натижа қайғули: В. Улуғбоев ҳам, Ҳ. Манғитов ҳам анча йилларгача ўз уйлари остонасига қадам қўёлмайдиган бўлишди. Нафс балосига илинган киши ўзини ўтгачўққа уриб хароб қилади, деб шунга айтишса керак-да.

Соат милларини Қўчқор НОРҚОБИЛ кузатди.

Телефонларимиз:
133-15-22, 133-52-55
133-07-48, 136-37-85

«Ўзбекрезина-техника» ишлаб чиқариш бирлашмаси нафақат Тошкент вилоятида, балки мамлакатимизда ҳам ягона ҳисобланади. Чунки сифат жиҳатидан юқори мезонларга жавоб бера оладиган миллий калиш ана шу корхонада тайёрланади. Корхона жамоаси бундай харидоргир маҳсулот билан истеъмол бозорини тобора кўпроқ таъминламоқда. Сув ҳавзаларида сайр қилиш ишқибозлари учун резина қайиқлар ҳам шу корхона жамоаси томонидан етказиб берилади. Бундан ташқари лениолиум каби бинокорлик материаллари ишлаб чиқариш ҳам йўлга қўйилган: бир йилда 180 минг квадрат метргача лениолиум тайёрланади. Корхона агар ўтган йилнинг шу даврида истеъмол бозорига 307 минг жуфт миллий калиш етказган бўлса, жорий йилнинг бошидан буён бу кўрсаткич 1 миллион 200 минг жуфтга етди.

СУРАТЛАРДА: Шамил Вохитов ва Шуҳрат Абдуллаев лениолиум сифатини кўздан кечиришмоқда. Зуҳра Қурбонова ярим тайёр маҳсулотларни елимлаш билан шуғулланади; юк ташувчи М. Ҳошимов.
Даврон АҲМАД олган суратлар.

Олий Мажлис қўмиталарида

ҲАЁТ ТАЛАБИ

Олий Мажлис Матбуот ва ахборот қўмитасининг йиғилиши бўлди. Уни қўмита раиси Ўткир Ҳошимов олиб борди. Йиғилишда «Оммавий ахборот воситалари тўғрисида»ги ҳамда «Журналистлик фаолиятини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги қонунларнинг Бухоро вилоятидаги ижроси ҳақидаги масала муҳокама этилди. Ушбу масала юзасидан Бухоро вилояти ҳокимининг ўринбосари Н. Очиловнинг ахбороти тингланди.

Йиғилишда таъкидлаб ўтилганидек, Бухоро вилоятида ушбу қонунларнинг ижросини таъминлаш борасида бир қатор ижобий ишлар амалга оширилмоқда. Газета, телевидение, радио таҳририятлари қонун талабларига амал қилган ҳолда фаолият кўрсатмоқдалар.

Таҳлиллар шуни кўрсатадики, айрим газеталарни чоп этишда қонун талабларига риоя этилмаётир. Масалан, «Бухоротекс» ҳиссадорлик жамиятининг «Бухоро тўқимачиси» газетаси индекс рақамисиз, чоп этишга рухсати ва имзо қўйилган вақти, босмахона манзили кўрсатилмаган ҳолда чоп этилмоқда. Шунингдек, «Солиқ назорати» газетаси таҳририяти ҳам худди шундай нуқсонларга йўл қўйиган.

Вилоят газеталари саҳифаларини варақлаганда вилоят, туман, шаҳар миқёсида чуқур таҳлил этилган танқидий мақолалар йўқлиги кишини ажаблантиради. Эълон қилинаётган кичик танқидий мақолалар баёндан иборат бўлиб, савияси ҳам юқори эмас. Кўп газеталар таҳририятлари ўз саҳифаларини қуруқ тўлдириш билан банд.

Вилоят телерадиокомпаниясининг айрим камчиликларни бартараф этиш ва фаолиятини яхшилаш учун унга рақобатдош бўладиган нодавлат радио ва телевидение студияларини ташкил этиш зарурати сезилиб турибди. Телевидениенинг ўз биноси йўқлиги кўрсатувларнинг сони ва сифатига таъсир кўрсатаяпти.

Қонунларни қабул қилиш билангина эмас, уларнинг ижросини таъминлаш билан кўзланган мақсадга эришa оламиз. Буни оммавий ахборот воситаларида хизмат кўрсатаётган журналистлар чуқур англашлари, замонамизга хос мақолалар билан чиқишларни кўпайтиришлари лозим. Бугунги куннинг талаби ҳам шундай.

Йиғилишда муҳокама этилган масала юзасидан қарор қабул қилинди.

Ойбек РАҲИМОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

КУН ТАРТИБИДА ГИЁҲВАНДЛИК

Кеча Олий Мажлиснинг Халқаро ишлар ва парламентлараро алоқалар қўмитасида Ўзбекистонда наркотик воситалар ва психотроп моддаларнинг ноқонуний муомаласига қарши кураш бўйича халқаро конвенциялар талабларига риоя этилишига бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди.

Уни қўмита раиси Эркин Воҳидов олиб борди.

Йиғилишда Ўзбекистонда наркотик воситалар, психотроп моддалар ва прекурсорларнинг ноқонуний айланишига қарши кураш борасидаги халқаро конвенциялар талабларига риоя этилиши Сурхондарё ва Навоий вилоятлари мисолида кўриб чиқилди.

Таъкидландики, 1998 йилнинг ўтган 10 ойи мобайнида Сурхондарё вилоятида гиёҳвандлик билан боғлиқ жами 255 жиноят содир этилган. Бу кўрсаткич 1997 йилнинг шу даврига қараганда 5 тага камайган. Ушбу вилоятда гиёҳвандлик билан боғлиқ жиноят содир этган 318 нафар фуқаро жиноий ва маъмурий жавобгарликка тортилган.

Навоий вилоятида гиёҳвандлик билан жиноят содир этган 210 та шахс аниқланган бўлиб, бу кўрсаткич 1997 йилнинг шу даврига нисбатан 14,2 фоиз ортиқ.

Шунингдек, йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги наркотикларни назорат қилиш Миллий Маркази томонидан халқаро назоратдаги кимёвий моддаларнинг республика ҳудудига олиб келиниши ва уларнинг ички ҳудудлардаги айланишини назорат қилиш бўйича тегишли қўлланма ва йўриқномалар ишлаб чиқилиб, барча вилоятларга юборилганлигига қарамасдан, Навоий ва Сурхондарё вилоятларининг минтақавий комиссиялари томонидан психотроп моддалар ва прекурсорларнинг назорати билан шуғулланишга кам эътибор берилгани уқтириб ўтилди ва зарурий тавсиялар берилди.

Йиғилишда муҳокама этилган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

Йиғилишда Олий Мажлис Раисининг ўринбосари Акмалжон Қосимов иштирок этди.

Озод БЕК
«Халқ сўзи» мухбири.

РАСМИЙ ТАШРИФ АРАФАСИДА

ЎЗБЕКИСТОН — МОЛДОВА:

ЎЗАРО МАНФААТЛИ ҲАМКОРЛИК ЙЎЛИДА

Хабар қилинганидек, мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовнинг таклифига биноан, Молдова Республикаси Президенти Петру Лучински 17-18 декабрь кунлари расмий ташриф билан Ўзбекистонда бўлади. Шу муносабат билан ЎзА мухбири Молдованинг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Николай Осмокескуга бир неча савол билан мурожаат қилди:

— Жаноб Элчи, Молдовада бўлажак ташрифга қандай муносабат билдирилмоқда?

— Бу ташриф янги мустақил давлатлар пайдо бўлгандан кейин мамлакатимиз раҳбарининг Ўзбекистонга илк сафаридир. Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов 1995 йилда Молдовага расмий сафар қилган эди. П. Лучинскининг ташрифини жавоб ташрифи дейиш мумкин.

Мамлакатимиз халқи бўлажак ташрифдан шак-шубҳасиз келажакда ўзаро алоқаларимизни янада равнақ топишига хизмат қиладиган натижаларни кутмоқда. Ўзбекистон билан Молдова ўртасида илгари ҳам барча соҳалар бўйича дўстона алоқалар қарор топиб келган. Шунинг учун ҳам бу ташрифга мамлакатимизда фаолият юритаётган сиёсатчилардан тортиб оддий меҳнаткашларгача катта қизиқиш билдираётир.

Молдовада Ўзбекистондаги янгиланишлар диққат билан кузатиб келинмоқда. Хусусан, юртингизда олиб борилаётган ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий ислоҳотлар Молдова оммавий ахборот воситаларида кенг ёритилади. Мамлакатингизда миллий кадрлар тайёрлаш ва маънавий меросни асраб-авайлаш, миллий қадриятларни тиклаш борасидаги изчил тадбирларнинг ўтказилаётгани ҳамда Ўзбекистоннинг халқаро майдонда тобора катта обрўга эга бўлаётганини Молдова халқи хайрихоҳлик билан кузатиб бормоқда.

— Ушбу ташриф асносида қандай масалалар муҳокама қилиниши ва ҳужжатлар имзоланиши кутилмоқда?

— Расмий ташриф чоғида Ўзбекистон билан Молдова ўртасидаги сиёсий, савдо-иқтисодий ва маданий алоқаларни янада кенгайтириш билан боғлиқ қатор масалалар кўриб чиқилади. Шу билан бирга ҳамкорлик алоқаларимизни чуқурлаштирувчи ҳукуматлараро комиссияларнинг навбатдаги кенгашини ўтказиш кўзда тутилмоқда.

Маълумингизки, Молдова аграр мамлакат ҳисобланади. Шунинг учун ҳам учрашувларда асосий эътибор қишлоқ хўжалиги соҳасига қаратилиши табиийдир. Унда биргаликда қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштириш ва қайта ишлашни кенгайтириш ҳамда уруғчилик соҳасида ҳамкорликни йўлга қўйиш масалалари кўриб чиқилади. Шунингдек, қандолатчилик, виночилик маҳсулотлари, мактаб, офис ва уй мебеллари, қишлоқ хўжалик техникалари, кенг халқ истеъмол моллари ишлаб чиқарадиган қатор Ўзбекистон-Молдова қўшма корхоналари ташкил этилишига пухта замин яратиш масаласи ҳам музокараларда муҳокама этилади.

Бундан ташқари, ташриф давомида ўзаро ҳамкорликни янада ривожлантириш учун янги имкониятлар очиб берувчи бир неча муҳим ҳукуматлараро ҳужжат ва Президентларнинг қўшма декларацияси имзоланиши кутилмоқда.

Тошкентдаги учрашувларда Ўзбекистон билан Молдова ўртасида БМТ, ЕХҲТ ва МДҲ доирасидаги ҳамкорликни ривожлантириш билан боғлиқ масалалар ҳам кўриб чиқилади. Музокараларда минтақавий хавфсизликни таъминлаш, жиноятчилик, сиёсий айирмачиликка ва наркотик моддалар контрабандасига қарши биргаликда кураш муаммолари муҳокама қилинади. Шунингдек, Европа Иттифоқи ТАСИС дастури доирасидаги Европа-Кавказ-Осиё транспорт йўлаги (ТРАСЕКА) лойиҳаси юзасидан фикр алмашилади. Айни пайтда бу йўлакни барпо этишда йигирмадан ортиқ мамлакат иштирок этмоқда. ТРАСЕКА лойиҳаси тўла амалга оширилганидан кейин, қадимий Буюк Ипак йўли тикланади. Натижада халқаро юк ташиш, жумладан, Ўзбекистон билан Европа ўртасидаги транспорт йўли анчага қисқаради, қулайликлар ортади.

Сўз коммуникация ва минтақавий ҳамкорлик ҳақида кетар экан, шуни алоҳида таъкидлашни истардим. Молдова Қора денгиз иқтисодий ҳамкорлик ташкилотига аъзолигидан фойдаланиб, Ўзбекистоннинг бу ташкилотга қўшилиш истагини қўллаб-қувватлайди. Ташриф давомидаги музокараларда ушбу масала ҳам атрофлича муҳокама қилинади.

— Ўзбекистон-Молдова муносабатлари, хусусан, икки мамлакат ўртасидаги сиёсий ва иқтисодий алоқаларнинг ҳозирги аҳволи тўғрисида нима дея оласиз?

— Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг 1995 йил 30-31 март кунлари Молдовага расмий ташрифи ўзаро муносабатларимизнинг янгича асосда равнақ топишига кучли туртки бўлди. Жорий йилда Ўзбекистон ва Молдова ҳукуматлари ўртасида солиқ қонунчилигини назорат қилиш бўйича ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам кўрсатиш тўғрисида имзоланган битим ҳамда 1998-2000 йилларда савдо-иқтисодий ҳамкорлик тамойиллари тўғрисида қабул қилинган битим кучга кирди. Ҳозир бу ҳужжатлар ўз самарасини бермоқда, деб бемалол айтиш мумкин. Айни пайтда мамлакатимизда "Европа-Осиё" савдо уйи, "Матонатика", "Мустақиллик", "Эрика интернешнл" каби бир неча қўшма корхона ишлаб турибди. Ўзбекистондаги қўшма корхоналар орасидан эса Молдова-Ўзбекистон савдо уйи — "Имексим"ни қайд этишни истардим.

Алишер ҲАСАНОВ,
ЎзА мухбири.

Олий Мажлис сессияси олдидан

РАДИОТЎЛҚИНЛАР

Унинг ҳуқуқий асоси яратилади

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг биринчи чақириқ ўн учинчи сессияси кун тартибига «Радиочастота спектри тўғрисида»ги қонун лойиҳаси ҳам киритилган. Шу муносабат билан мухбиримиз Олий Мажлиснинг қўмиталар билан ишлаш бўлими масъул ходими Карима ОРИФЖОНОВА билан мазкур қонун лойиҳаси хусусида суҳбатлашди.

— Аввало, мазкур қонун лойиҳасида қўлланилган асосий тушунчалар (атамалар)нинг айримларини изоҳлаб берсангиз.

— Ўзбекистон Республикаси «Радиочастота спектри тўғрисида»ги қонун лойиҳаси қатор хорижий давлатларнинг мазкур соҳадаги қонунлари, мамлакатимизда радиочастота спектридан фойдаланишнинг амалдаги тажрибалари асосида тайёрланган бўлиб, унда асосан алоқа тизими билан боғлиқ терминлар қўлланилган. Радиочастоталар (радиотўлқинлар) — белгилар, сигналларни, ёзма матнларни, тасвирлар ва товушларни узатиш ёки қабул қилиш мақсадида фазода тарқатиладиган электромагнит тўлқинлари ҳисобланади. Радиочастота спектри эса шартли равишда уч минг гигагерцдан камроқ қилиб қабул қилинган оралиқдаги радиочастоталар тўпламидир...

— Радиочастота спектридан фойдаланиш ҳозирги кунда қайси қонун ҳужжатлари билан тартибга солинган?

— Айни пайтда радиочастота спектридан фойдаланишни мувофиқлаштириш 1992 йил 13 январда қабул қилинган Ўзбекистон Республикаси «Алоқа тўғрисида»ги қонунига киритилган айрим қоидалар ва бошқа қонунчилик ҳужжатлари асосида тартибга солинган. Аммо ушбу қонунда фақат радиочастоталарни истеъмолчилар ўртасида тақсимлаш функцияларигина кўрсатилган бўлиб, унда радиочастота спектридан фойдаланиш соҳасидаги ҳуқуқий муносабатларни тартибга солиш масалалари назарда тутилмаган. Мазкур қонун лойиҳасига «Алоқа тўғрисида»ги қонунда ўз аксини топмаган яна бир қанча масалалар киритилганки, улар радиочастота спектридан фойдаланишни мувофиқлаштиришга дахлдир. Халқаро радиоалоқа регламенти, радиочастота спектридан фойдаланганлик учун ҳақ тўлаш, радиочастота спектридан фойдаланувчиларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари ана шулар жумласидандир.

— Демак, хулоса қилиб айтганда...

— «Радиочастота спектри тўғрисида»ги қонун лойиҳаси — табиий бойлигимиз ва миллий ресурсимиз ҳисобланган радиочастота спектридан фойдаланишни мувофиқлаштириш, радиочастота спектридан фойдаланувчи субъектлар фаолиятининг ҳуқуқий асосини белгилаш, радиочастоталардан фойдаланишни давлат томонидан мувофиқлаштириш механизмини аниқлаш, пировардида телекоммуникация соҳасига илғор радиотехнологияларни татбиқ этиш, радиочастота спектрини тақсимлаш ва ундан фойдаланиш соҳасидаги ҳуқуқий муносабатларни тартибга солувчи асосий ҳужжат бўлади.

«Халқ сўзи» мухбири
О. РАЖАБОВ
суҳбатлашди.

Алишер Навоий номидаги Давлат академик катта театрида ўзбек миллий мусиқа санъатининг атоқли намояндаси, Ўзбекистон халқ артисти Муҳиддин Қори Ёқубов таваллудининг 100 йиллигига бағишланган хотира кечаси ўтказилди.

УСТОЗ САНЪАТКОРНИ ХОТИРЛАБ

Йигирманчи аср ўзбек мусиқа маданиятининг йирик арбоби Муҳиддин Қори Ёқубовнинг ёрқин сиймоси, ноёб истеъдоди, серқирра фаолияти ҳануз санъат шайдоларини ҳайратга солмоқда. У ижро этган мумтоз куй ва қўшиқлар асримиз бошидаёқ миллий санъатимизни жаҳонга танитишга улкан ҳисса қўшган. Ўзбекистонда биринчи опера ва балет театрининг вужудга келишида, Ҳалима Носирова, Мухтор Ашрафий, Толибжон Содиқов, Муҳал Бурхонов каби ижодкорларнинг санъаткор бўлиб элга танилишида ҳам Муҳиддин Қори Ёқубовнинг ҳиссаси катта.

Муҳиддин Қори Ёқубовнинг замонавий ўзбек миллий театрининг ривожланишидаги хизматлари ҳам беқиёсдир. Устоз Андижон, Қўқон, Фарғона театрлари ҳамда Муқимий номидаги Тошкент давлат мусиқий драма театрини ташкил этишда жонбозлик кўрсатди. У актёр сифатида ҳам хилма-хил образлар яратди. Бутун умрини ўзбек миллий санъатига бахшида қилган Муҳиддин Қори Ёқубов жуда кўп шогирдлар етиштирди.

Кечада Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Н. Жўраев қатнашди.

(ЎзА)

ИНВЕСТОРЛАР ТАНЛОВГА ТАКЛИФ ЭТИЛМОҚДА

Олмалиқ кон-металлургия комбинати акцияларини сотиш бўйича халқаро тендер эълон қилингани муносабати билан республика Биржа марказида матбуот анжумани бўлди. Унга Ўзбекистонда ишлаётган дипломатия корпуси вакиллари, республика ва хорижий мамлакатлар оммавий ахборот воситаларининг журналистлари, шунингдек мамлакатимизда иш юритаётган фирмалар, молия муассасалари ходимлари таклиф этилди.

Матбуот анжуманини Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари, Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитасининг раиси В.Чжен бошқарди.

Суҳбат чоғида учрашув иштирокчилари Олмалиқ кон-металлургия комбинати акцияларининг бир қисмини сотишга эълон қилинган танловнинг шартлари тўғрисида батафсил жавоб олдилар. Йигирмадан ортиқ компания ва молия муассасалари бу тендерда иштирок этиш истагини билдиргани айтилди. Тендернинг мақсади комбинат иши самарадорлигини ошириш, корхонанинг жаҳон бозорига қўшилишига кўмаклашишдан иборат.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг шу йил ноябрда қабул қилинган "Давлат мулкини хусусийлаштиришда хорижий сармояларни жалб қилишни рағбатлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори шу тариқа бажарилмоқда. Бундай катта тендер савдоси (тез орада бошқа етакчи корхоналар ҳам шундай тендерларни эълон қилади) давлатимизнинг очиқ иқтисодий сиёсати, хорижий мамлакатларнинг компаниялари ва фирмалари билан ўзаро манфаатдорлик асосида ҳамкорлик қилиш истагидан далолат беради, деб таъкидланди матбуот анжуманида.

(ЎзА)

Бутун воҳага хос мураккаб табиий муҳит шароитлари шовотликларни ҳам четлаб ўтмаган. Лекин уларнинг теварак-атрофни кўкаламзорлаштиришга бўлган доимий эътиборлари сабаб, мавжуд мушкулликлар осонгина енгиб ўтилмоқда.

ОМИЛКОРЛАР

КЎКАЛАМ ЖОЙНИНГ БАРАКАСИ БЎЛАДИ

Тумандаги «Хоразм» жамоа хўжалиги – Чўқли қишлоғи аҳолиси бу йил баҳорда асосий ва ички йўллар, ариқларнинг бўйларига, шунингдек, махсус майдонларга 200 мингга яқин терак экишди. Натижада мавжуд дарахтлар сони ортиши билан бирга бир неча йилдан сўнг қўлга киритиладиган хомашё учун ҳам замин ҳозирланди. Ахир ёғоч материаллари бугун қишлоққа жуда зарур эканлигини тушуниш қийин эмас. У катта даромад манбаи ҳам.

Хўжаликда кўчатни устидан бир-икки ёз ўтказиб, ниҳолга, дарахтга айлантириш учун, анча меҳнат сарф этилади. Бу меҳнат яшилликка меҳр билан доим уйғун. Акс ҳолда улар терак билан бирга унинг ораларига ясен ҳам экишмаган бўлишарди. Ясен дарахти таратган ўзига хос ҳид турли ҳашоратларни, мўру малахларни, «мўйловдор» куртни кўчатнинг ёнига яқин йўлатмайди.

Кўкаламзор жойнинг бараkаси кам бўлмайди, – дейишади кўпни кўрган чўқлилик отахонлар. Ҳақиқатан ҳам, ушбу мураккаб қишлоқ хўжалиги йилида «Хоразм» жамоа хўжалиги аъзолари ўзларининг олдиларига қўйган вазифаларини ошириб уддалашга муваффақ бўлдилар. Ҳар гектар ердан салкам 59 центнердан буғдой, 60 центнердан шоли ҳосили олинди. Пахта тайёрлаш шартнома режалари вилоятда олдингилар қаторида бажарилиб, ҳосилдорлик 33 центнердан зиёд бўлди.

Шартнома режаларини бажариш ҳамма вақт ҳам кўзланган даромад олинди, соф фойда қўлга киритилди, деган гап эмас. Агар бу иш таннархни пасайтириш, қўшимча омилларни излаб топиш, тежамкорлик манбалари билан мустаҳкамланиб борилмаса, ҳафсаланг пир бўлиб қолади.

Даромад манбалари эса кўп. Жумладан, сара уруғлик етказиб олинадиган фойдани анча кўпайтириши мумкин.

Хўжалик шолидан 80 тонна биринчи даражали ва яна 100 тонна иккинчи даражали сара уруғлик тайёрлаб, эвазига 11 миллион сўмга яқин даромад қилди. Бу кўрсаткич оддий шолиникига қараганда, қарийб икки баравар зиёд эканлигини ҳисоблаб кўриш қийин эмас.

150 тонна буғдой уруғлигини сотишдан кўрилган наф ҳам 7 миллион сўмдан зиёд бўлди. Қолаверса, хўжалик яна 100 тонна уруғлик сотиш ва даромадларини сезиларли кўпайтириш имкониятига эга. Жамоа хўжалиги 500 тонна уруғлик пахта тайёрлайди. Бу юзадан даромад ҳам анча салмоқлидир.

Тежамкорлик бобидаги тажрибалар ҳам эътиборга лойиқ. Хўжаликда амалда бўлган дизель насослари 25 тадан 17 тага қисқартирилди. Кейин улар электр билан ишлашга мослаштирилди. Натижада бу воситаларнинг умумий ишлаб чиқариш қуввати ортиши билан бирга 8 миллион сўм маблағ иқтисод қилинишига эришилди.

Электр қувватининг баҳоси ҳам кам эмаслигини эслаш ўринли. Хўжалик аҳли барча жойларда қувват ўлчагич асбобларидан фойдаланаётганлигини, бу йил мўлжалдагидан 2 миллиондан зиёд киловатт-соат энергия тежашга муваффақ бўлинганлигини тилга олса, кўп нарса аён бўлади.

Хўжаликда мавжуд 3 та қозонхона жуда катта чиқим талаб қила бошлади. Қолаверса, уларнинг бир нечта биноларни иссиқлик билан таъминлаши кўнгилдагидек бўлмади. Шу сабабли мактаб, клуб ва бошқа муассасаларга алоҳида-алоҳида уй қозонлари ўрнатилди. Натижада иситиш яхшиланди. Бунинг ўзидан ҳам 2 миллион сўм иқтисод қилинди.

Экиш даврида сеялкаларни 8 қаторли қилиб мослаштириш натижасида бир тракторда одатдаги 6 ўрнига 16 гектар ерга барака уруғи қадаш мумкин бўлди. Бунинг натижасида ёнилғи мойлаш маҳсулотлари икки марта тежалди, экиш муддати сезиларли қисқарди.

Умуман олганда, хўжаликдаги тадбиркорлик, омилкорлик, тежамкорлик борасидаги тажрибалар булар билан тугамайди. Энг муҳими, бозор муносабатлари талаб-эҳтиёжларини чуқур ҳис қилаётган жамоа аҳлининг даромади оз-оздан зиёда бўлиб бормоқда. Бу йил соф фойда 10 миллион сўм бўлиши кутилмоқда. Биргина соҳани эмас, қишлоқ хўжалигининг барча тармоқларини сердаромад қилиш учун астойдил интилиш бунинг асосий сабабидир.

Бу эса қишлоқни тўла газлаштириш, ичимлик суви билан таъминлаш, хизмат турларини ривожлантириш, иқтисодиётини мустаҳкамлаш, турмуш шароитларини яхшилаш имконини бермоқда. Қишлоқдаги 3 та мактаб ҳамда 3 та болалар боғчасининг замонавий лойиҳалар асосида қурилганлиги, 40 километрдан зиёд ички йўллар асфальтлаштирилганлигида ҳам бунинг ифодасини кўриш мумкин.

Шу билан бирга, хўжаликда келгуси йили иқтидорли бошланғич синф ўқувчилари учун махсус мактаб, пиллани қайта ишлаш корхонасини бунёд этиш юзасидан ишлар йўлга қўйилганлигини ҳам таъкидлаш мақсадга мувофиқ.

Сотим АВАЗ.

ТЎЛОВ ИНТИЗОМИ

Мамлакатимиз туб ўзгаришлар даврини бошдан кечирмоқда. Ҳозирги кунда ижтимоий ҳаётнинг барча жабҳасида амалга оширилаётган маънавий янгиланиш ҳамда иқтисодий ислоҳотлардан асл мақсад қонунчилик тамойилларига асосланган адолатли демократик жамият барпо этиш, халқимиз учун муносиб турмуш шароити яратишдан иборатдир. Бунга эришиш учун ҳаммамиз бир ёқадан бош чиқариб меҳнат қилмоғимиз, қаерда бўлмасин, ўз хизмат бурчимизни ҳалол ва виждонан адо этмоғимиз, олға томон боришимизга тўсиқ бўлаётган иллатларга қарши фаоллик билан курашмоғимиз лозим.

ТУШУМ ПУЛЛАР ШАХСИЙ МАНФААТ УЧУНМИ?

Ёхуд давлат маблағига кўз олайтираётган ноинсоф шахсларнинг қилмишлари ҳақида

Бозор иқтисоди шахсий манфаатни инкор этмайди, аксинча, уни рағбатлантиради. Аммо бир нарсани унутмайлик: шахсий манфаат билан манфаатпарастлик ўртасида ер билан осмонча фарқ бор. Кўзини ёғ босган айрим шахслар эса буни тан олишни исташмайди, текин даромад илинжида ҳар қандай олчоқлик ва фирибгарликдан тап тортишмайди. Келинг, шу ҳақда кенгроқ фикр юритайлик.

Президентимиз айтганлар: **«Давлат интизоми — тўлов интизомидан бошланади».** Ғоят тўғри ва ҳаққоний гап. Бу барча қатори уй-жой-коммунал хўжалик ходимлари зиммасига ҳам катта масъулият юклаши шубҳасиз. Зотан, айни иқтисодий шароитда оқилона ҳисоб-китоб юритиш, барқарор тўлов интизомига эришиш халқ хўжалигининг бир маромда ишлашига йўл очибгина қолмай, кўрсатилаётган коммунал хизматлар сифатини ошириш, аҳолини электр энергияси, табиий газ ва сув билан узлуксиз таъминлаш имконини беради. Хўш, бугунги манзара қандай?

Жорий йилнинг декабридан уй-жой эгалари билан коммунал хизмат ҳамда электр таъминоти идоралари ўртасидаги муносабатларда янги босқич бошланди, десак хато қилмаймиз. Бунинг учун етарли асос бор. Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 4 ноябрда қабул қилинган «Уй-жой ва коммунал хизматлар ҳамда электр энергияси учун аҳолининг ҳисоб-китобларини яхшилаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорига мувофиқ, жойларда ўзини ўзи бошқариш жамоатчилик тузилмалари — уй-жой эгалари кенгашлари ташкил этилиб, уларнинг диққат-эътибори кун тартибида турган муаммони ҳал этиш ҳамда бюджетга тушумларни кўпайтиришга қаратилаётганлиги айни муддао. Айтиш кераки, бу муҳим тадбир дебиторлик қарзлари устидан биргаликда назорат олиб бориш орқали ягона тўлов интизомини шакллантириш, аҳоли билан ҳисоб-китобларни ўз вақтида ва тўла-тўкис амалга оширишни кўзда тутади.

Яширишнинг ҳожати йўқ: республикамизда электр энергияси ва коммунал хизматлар учун тўланмаган қарзлар миқдори ҳамон юқорилигича қолмоқда. 1999 йил 1 январгача ана шу қарзларни бартараф этиш олдимизда турган асосий талаблардан биридир. Ҳукуматимиз аҳолига қулайлик ва енгиллик туғдириш учун ҳамма ишни қилаяпти. Айтайлик, қарзни ўз вақтида тўламаганлик учун илгари мавжуд бўлган устама ҳақ ундириш тартиби бекор қилинди. Эндиликда истеъмолчиларнинг хоҳиш-истагига қараб, тўловларни уларнинг шахсий ҳисоб варағидаги индексация қилинган маблағлар улушидан нақд пулсиз, яъни пул кўчириш йўли билан амалга оширишга рухсат берилган. Бундан мақсад белгиланган сармояларни халқ хўжалиги манфаатларига йўналтириш, бюджет тушумларини кўпайтириш орқали мамлакатимиз иқтисодиётини янада мустаҳкамлашга эришишдир.

Афсуски, кўрилаётган чора-тадбирларга қарамай, ишда жиддий силжиш сезилмаяпти. Тармоқдаги баъзи мансабдор шахсларнинг айби билан ҳисоб-китобларни амалга оширишда масъулиятсизлик ва суистеъмолчиликларга йўл қўйилаётганлигини таъкидламай иложимиз йўқ. Молия вазирлигининг назорат-тафтиш Бош бошқармаси томонидан ўтказилган текшириш якунлари шундай хулоса чиқаришга асос беради. Ахир йирик ҳажмдаги пул маблағларини ўзлаштириш, улардан бошқа мақсадларда фойдаланиш, коммунал хизматлар учун йиғилган сармояларни ўз вақтида кирим қилмаслик ҳамда банк муассасаларига ўтказмаслик, дебиторлик қарзларини ундиришга панжа орасидан қараш ҳолларини қандай изоҳлаш керак?

Назоратсизлик Бухоро шаҳар, Ф. Хўжаев туман коммунал хўжалик бошқармаси кассири Т. Хазиевани жиноят кўчасига етаклади. Унинг «уддабуро»лигига тан бермай иложингиз йўқ. Шахсий чўнтаги билан давлат чўнтагини «адаштириб» қўйган бу «камсуқум» опамиз коммунал хизматлар учун аҳолидан йиғилган тушумларни кирим қилмаслик ва банкка топширмасликни одатга айлантирган. Шу тариқа 1997 йил ва жорий йилнинг ўн ойи ҳисобидан 2 миллион сўм нақд пулни ўзлаштириб юборган.

Нафс, таъма — давосиз дард. Унинг домига тушган киши учун иймон, диёнат, ор-номус бир пул. «Гулистонгаз» ишлаб чиқариш бошқармаси кассири Г. Жўраева макр ва фирибгарликда бухоролик «ҳамкасби»дан қолишмайди. У бошқача йўл тутди: кўзини чирт юмиб, тегишли ҳужжатларни сохталаштирди ва банкка топширилиши лозим бўлган маблағдан бир қисмини, яъни 962,7 минг сўмни чўнтагига урди. Кувасой шаҳар коммунал хўжалиги, «Фарғонапочта» Кувасой филиали ҳамда Халқ банкининг кувасойдаги иккинчи бўлимида ишлайдиган айрим нопок шахслар ҳам ана шундай қинғирликка қўл уришган. Уларнинг очкўзлиги ва манфаатпарастлиги оқибатида давлатга тегишли 830,3 минг сўм маблағ талон-атарож қилинди. Чиллаки чиллакини кўриб чумак уради, дегани шу бўлса керак.

Бозор иқтисоди ўзаро муносабатларда тежамли иш юритишни, ҳар бир сўм, ҳар бир тийиндан мақсадли фойдаланишни тақозо этади. Бу ҳаёт тажрибасидан маълум. Ахир, нақд пул degани осмондан ёғиладиган чалпак эмаски, ўз-ўзидан қўлга кирса. Уни пешона тери тўкиб топиш керак. Ана шунда қанча сарфласанг ярашади. Электр энергияси ва кўрсатилган коммунал хизматлар эвазига шаклланадиган маблағлар бюджет улуши ҳисобланиб, ундан шахсий мақсадларда фойдаланиш амалдаги қонун-қоидаларга хилофдир. Жиззах туман «Газ» ишлаб чиқариш ташкилоти раҳбарлари буни билишмайдими? Билишади, албатта. Шунга қарамай, ўтган йили аҳолидан хизмат ҳақи сифатида йиғилган 17,5 миллион сўм маблағнинг бир қисмини ўз ихтиёрларича сарфлаб юборишган. Жумладан, хўжалик эҳтиёжлари учун — 158,4 минг сўм, ходимларнинг иш ҳақига уч фоизли устама учун — 418,1 минг сўм. Вилоят газ бошқармасига ана шу тушумлар ҳисобидан 318,8 минг сўм пул ўтказиб берилиб, ҳотамтойлик қилинган. Туман газ идорасининг «тадбиркор» раҳбарлари бу йил одимни «каттароқ» олишди. Коммунал хизматлар учун аҳолидан йиғиб олинган 19,5 миллион сўм маблағнинг учдан бир қисми аниқ мақсадга йўналтирилмасдан, «гум» қилинганига нима дейсиз!

Булар ҳали ҳолва. Чунки ўзбошимчалик ва хўжасизликнинг илдизи анча чуқур. Арнасой туман газ идораси вилоят газлаштириш бошқармаси эҳтиёжлари учун 2,1 миллион сўм, бахмаллик газчилар эса 230 минг сўм пулни қўшқўллаб «инъом» этишган. Ваҳоланки бу тушумлар истеъмолчилардан йиғилган бўлиб, банк реквизитлари орқали бюджет ҳисобига ўтказилиши лозим эди. Бизни бир нарса ўйлантиради. Жиззах вилоятида аҳолининг дебиторлик қарзлари жорий йилнинг 1 ноябрь ҳолатига кўра 661,5 миллион сўмни ташкил этган бир вазиятда юқоридагидек нуқсонларнинг содир этилишини қандай изоҳласа бўлади?

Текширишлар кўрсатадики, республикамизнинг бошқа ҳудудларида ҳам нақд пул тушумларидан ўзбошимчалик билан фойдаланиш ҳоллари мавжуд. Улар турли кўринишларда намоён бўлмоқда. Сурхондарё вилояти, Шўрчи туман «Сувоқава» ишлаб чиқариш бирлашмасида дўппи тор келиб, иқтисодий аҳвол таранглашганда раҳбарлар узоқ мулоҳаза юритиб ўтиришмади. Истеъмолчилардан хизмат ҳақи сифатида ундирилган маблағнинг тўртдан бир қисми, яъни 223 минг сўмини ходимларга маош тўлаш ҳамда хўжалик эҳтиёжлари учун сарфлаб юборишди. Шунга ўхшаш молиявий нуқсонларни Навоий вилоятидаги «Карманасувоқава», Қашқадарё вилоятидаги Шаҳрисабз туман сув таъминоти ташкилотлари мисолида ҳам кўриш мумкин.

Тўлов интизоми ҳақида гап кетаркан, кўп миллионли пойтахтимиз ҳақида алоҳида тўхталиб ўтишга тўғри келади. Ҳозирги кунда шаҳар аҳолисидан давлатнинг қарзи йўқ — маошлар, стипендиялар, пенсия ва нафақа пуллари ўз муддатида бериб борилаяпти. Коммунал хизматлар ҳақини тўлашга келганда эса, иш аксинча. Нега, сабаб? Бу муаммонинг ечими ҳаммамизга ва ҳар биримизга боғлиқ, албатта. Эътибор беринг: 1 ноябрь ҳолатига кўра, шаҳримизда дебиторлик қарзлари 288 миллион сўмни ташкил этган. Вақт эса ўтиб бормоқда. Энг кўп қарз миқдори С. Раҳимов (60 миллион сўм), Мирзо Улуғбек (43,3 миллион сўм), Сирғали (34,1 миллион сўм) туманлари ҳиссасига тўғри келади.

Кези келганда яна бир мулоҳазани айтиб ўтиш жоиз, деб ўйлаймиз. Банк тизими, энг аввало, Халқ банки бўлимлари фаолиятида учраб турадиган локайдлик ва расмиятчилик нақд пул тушуми, билан боғлиқ муаммони чуқурлаштиришга сабаб бўлаётганлиги сир эмас. Чунки аҳоли тегишли ҳисоб-китобларни асосан банк муассасаси орқали амалга оширади. Тўлов йиғимларини асоссиз ушлаб туриш, уларни тегишли коммунал идоралари ҳисобига ўтказиб бермаслик, юмшоқ қилиб айтганда, мантиққа зиддир. Халқ банкининг Қорақалпоғистон Республикасидаги Амударё, Кегайли, Қўнғирот, Шуманай, Оқманғит туман бўлимлари фаолиятида ана шундай камчиликларга йўл қўйилганлиги аниқланди. Амалдаги қонунчиликда бу каби ҳолларга нисбатан тегишли чоралар кўзда тутилганлигини эслатиб ўтиш лозим. Халқ банки бўлими ҳамда «Самарқанд почтаси»» акционерлик жамиятининг айби билан 1997 йил ва жорий йилнинг ўн ойи бўйича аҳолидан тушган 1,2 миллион сўм маблағ Самарқанд вилоят электр тармоқлари идораси ҳисобига ўз вақтида ўтказилмаган. Бунинг учун тегишли банк бўлимига 706 минг сўм жарима санкцияси қўлланилди. Ҳозиргача шундан 150,3 минг сўми ундирилган, холос.

Коммунал хўжалик вазирлиги тизимида ўтказилган текшириш давомида аниқланган, нақд пул тушумларини ўзлаштириш ва уларни ноқонуний сарфлаш билан боғлиқ иш материаллари кўриб чиқиш ҳамда тегишли чоралар белгилаш учун ҳуқуқ-тартибот идораларига юборилди.

Қинғирлик ўз тўрига қанчалик маҳкам ўралмасин, эртами-кечми, фош бўлиши ва тегишлича жазоланиши муқаррар. Зотан касални яширсанг, иситмаси ошкор қилади, дейди халқимиз. Текин даромад ҳеч қачон, ҳеч кимга яхшилик келтирмаган. Ўйламай-нетмай давлат чўнтагига қўл чўзаётган кимсалар бир нарсани ёдда тутишсин: юлғич ва таъмагирларга шафқат қилинмайди, манфаатпарастлик асло кечирилмайди. Одил қонунларимиз бунинг кафолатидир.

Дилшод ЖАЛОЛОВ,
республика Молия вазирлиги матбуот хизмати ходими.

ЗАМОНДОШЛАРИМИЗ

ИСТИҚБОЛНИ КЎЗЛАГАН ФЕРМЕР

Бир неча кундирки, Андижон шаҳри кўчаларида "Усмонҳожи" деҳқон (фермер) хўжалиги номи ёзилган енгил юк машинаси ғизиллаб юрибди. Бу машина шаҳардаги бир қатор шифохона, боғча ва корхоналарга сут маҳсулотлари етказиб бераяпти.

— Биз рақобат майдонига кириш учун ана шундай хизматни ташкил этдик, — дейди хўжалик раҳбари Абдураҳмон Болтабоев. — Маҳсулотларимизга харидор кун сайин кўпайиб бормоқда. Бу ишонч эса бизга далда бераяпти.

"Усмонҳожи" деҳқон (фермер) хўжалиги шаҳар биқинидаги И. Бакиров номли жамоа хўжалиги сут-товар фермаси базасида 1995 йилда ташкил этилган. Бу ерда бўлиб ўтган ким ошди савдосида Абдураҳмон Болтабоев ҳам иштирок этиб уни сотиб олди ва мулк соҳиби бўлди. Шу кундан эътиборан Абдураҳмон ўз ғояларини рўёбга чиқаришга киришиб кетди.

Фермерлик ҳаракати биз учун янгилик, албатта. Юртбошимиз таърифи билан айтганда, фермерлар ислоҳотнинг ҳақиқий қалдирғочлари. Ёш фермер аввало эътиборни қорамоллар бош сонини кўпайтиришга қаратди. Ҳозир бу ерда салкам 400 бош қорамол парваришланмоқда. Маҳсулот ҳажми ҳам кўпайиб боряпти. Қишловга тайёргарлик ҳам кўнгилдагидай. Ҳозирда ҳар бир бош шартли қорамолга ўртача 14 центнердан озуқа бирлиги жамғарилди.

Маҳсулот ишлаб чиқарувчилар ва қайта ишловчилар ўртасида анчагина келишмовчиликлар мавжуд. Бундай келишмовчиликни бартараф этиш учун эса хўжалик қошида қайта ишлаш корхонаси қуриш зарур. Фермер корхона қуриш ҳаракатига тушиб қолди. Дастлаб у Латвиядан маҳсулот айирбошлаш ҳисобига мўъжазгина сутни қайта ишлаш технологиясини сотиб олиб, қисқа фурсатда ишга туширди. Ўтган йили шу кичкинагина корхона 17,5 миллион сўмлик маҳсулот берди. Бироқ тайёрланаётган маҳсулотларни истеъмолчиларга чиройли идишларда етказиб бериш муаммоси кўндаланг бўлиб қолди.

Андижонда бўлган голландиялик фермерлар билан танишув Абдураҳмон Болтабоев ўйлаётган фикрларга қанот бағишлади. Хорижлик фермерлар бу ердаги ишлар кўлами билан танишгач, фермерга «Ўрта Осиё — Америка тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш» фондидан кредит олишни маслаҳат беришди. 98 минг АҚШ доллари миқдорида кредит олган Абдураҳмон Италия ва Даниядаги компаниялардан сут маҳсулотларини қадоқлайдиган жиҳозлар сотиб олди. Айни пайтда бир марта фойдаланадиган ихчам ва кўркам идишларга жойлаштирилган 13 хилдаги сут маҳсулотларининг харидорлари кун сайин ортиб бормоқда. Шунингдек, вилоятда ягона бўлган музқаймоқ цехи ҳам кунига 2 тоннадан зиёд маҳсулот ишлаб чиқариб фермер хўжалигининг ривожига-ривож қўшаётир.

Қайта ишлаш корхоналарини тўла қувват билан ишлатиш учун И. Патидинов номли, Б. Омонов номли жамоа хўжаликлари, Андижон туманидаги "Турк ота", "Мухтор", "Жасур", "Муқимий", "Қобоқов", "Орол" деҳқон (фермер) хўжаликларида етиштирилаётган сутлар ҳам қабул қилиб, олинмоқда. Хўжаликда чорва наслчилигига ҳам жиддий эътибор берилаётир. Бу борада голландиялик ҳамкасблар билан ҳамкорлик яхши самара бермоқда.

Ҳозирда "Усмонҳожи" деҳқон (фермер) хўжалиги ва унинг қошидаги сутни қайта ишлаш корхонасида 49 киши меҳнат қилмоқда. Уларнинг ўртача ойлик ҳақи 6,5-7 минг сўмни ташкил этаётир. Фермер хўжалигида бўлганимизда шу нарсага амин бўлдикки, унинг эртанги кунга умиди, ишончи катта.

— Юртбошимиз ҳамиша ёдимизга солиб турадиган савобли ишларни кўп қилишимиз керак, — дейди Абдураҳмон Болтабоев. — Менимча, энг савобли иш янги ишчи ўринларни очиш деб ҳисоблайман. Бекорчи одамга иш топиш, ҳунар ўргатиш ва уларни тўғри йўлга солиш мен учун ҳамиша олий вазифа бўлиб қолаверади.

Қ. АСҚАРОВ.

СУРАТЛАРДА: сут соғувчилар Наргиза Солиқова, Барчиной Мамаева, Дилноза Солиховалар фермер хўжалигининг пешқадамлари; Матлубахон Жумақулова қайта ишлаш корхонасида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар кўргазмасида; чорва молларини озиқлантириш жараёни.

Х. АРАББОЕВ олган суратлар.

Ўз-ўзини таъминлайдиган корхоналар сони кескин кўпайиб кетганлиги ва уларнинг иқтисодий фаолиятини назорат қилиш имкониятлари йўқлигидан, бу масалани тартибга солиш мақсадида ҳамдўстлик мамлакатлари орасида биринчи бўлиб, 1992 йилнинг 9 декабрида Ўзбекистон Республикасининг «Аудиторлик фаолияти тўғрисида»ги Қонуни эълон қилинди.

АУДИТОРЛИК: ХИЗМАТ ВА МАСЪУЛИЯТ

Юқоридаги Қонунга мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси холисона (мустақил) молиявий назоратни кучайтириш мақсадида 1993 йил 3 майда «Молиявий назоратни мустаҳкамлаш ва хўжалик фаолиятини молиявий назорат қилишнинг аудиторлик шаклларини қўллаш тўғрисида»ги қарорини чиқарди. Ушбу қарорнинг 2-бандида «юқори бошқарув органлари бўлмаган барча ташкилот ва корхоналарда назоратнинг аудиторлик шакллари мажбурий ўрнатилсин», дейилган.

«Аудиторлик фаолияти тўғрисида»ги Қонунга мос ҳолда ва Вазирлар Маҳкамасининг юқорида номи кўрсатилган қарорини тўлдириб, республикамиз Президентининг 1996 йил 8 августдаги «Текширишларни тартибга солиш ва назорат қилувчи органлар фаолиятини мувофиқлаштиришни такомиллаштириш тўғрисида»ги Фармонининг 5-банди билан вазирликлар, идоралар (Давлат Солиқ қўмитаси ва Молия вазирлигидан ташқари) концернлар, корпорациялар ва уюшмаларга мавжуд тафтиш хизматларини тугатиш ва ўз таркибларидаги хўжалик юритувчи субъектларнинг фаолиятини таҳлил қилишнинг аудиторлик шаклларини қўллаш топшириғини берган ва бу моддани қаттиқ назорат қилишни Молия вазирлигига топширган эди.

Хўш, «Аудиторлик фаолияти тўғрисида»ги Қонун ва шу масалаларга доир ҳужжатларнинг бажарилиши вилоятимизда қандай боряпти?

Бизнинг «Ал-Ҳаким ат-Термизий» мустақил аудиторлик фирмамиз вилоятда биринчи бўлиб, 1995 йилда ташкил топган эди. 1996 йилга келиб вилоятимизда яна 2 та: Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш бошқармаси қошида қимматбаҳо қоғозлар учун «Сурхонаудитмаслаҳат» маркази ва Тадбиркорлар ва товар ишлаб чиқарувчилар палатаси муассислигида ва унинг қошида «Истиқлол аудитмаслаҳат» фирмаси очилди ва фаолият кўрсатмоқда.

Фирмамиз кейинги йилларда тадбиркорлик йўли билан ташкил бўлган, на идорасига, на ҳисоботчисига эга бўлган хусусий корхоналар билан шартнома тузиб, аудит текширувларини ўтказиб келди. Боиси, вазирликлар, корпорациялар, концернлар ва уюшмалар таркибида илгари фаолият кўрсатиб келаётган ва мустаҳкам иқтисодий кучга, кучли ҳисобот бўлимларига эга бўлган корхона ва ташкилотлар, улар қошидаги назорат-тафтиш идоралари томонидан текширилар эди.

Президентимизнинг Фармони матбуотда эълон қилингандан кейин энди вилоят ҳудудида бир қатор мустақил аудиторлик фирмалари ташкил бўлади, улар ўртасида кучли рақобат кетади, бу соҳадаги ишлар яхшиланади, деб қувонган эдик. Афсуски, ишлар бошқача тус олди.

1996-1997 йиллар мобайнида республикамиздаги маълум тизимга қарашли барча бош идоралар, ҳатто вилоятдаги баъзи бир идоралар ҳам ўзлари бош таъсисчи бўлиб, соҳадаги ташкилот ва корхоналарга хизмат қилувчи ички аудиторлик фирмаларини ташкил этдилар. Кейинги икки йилда ўзларига қарашли барча хўжалик субъектларига тўғридан-тўғри шу аудиторлик фирмаси билан шартномалар тузиш ва бошқа аудитор фирмалар билан шартномалар тузишни таъқиқлайдиган ёзма топшириқлар берганлар. Масалан, Коммунал хизмат кўрсатиш вазирлигининг собиқ вазири В. Михайлов ўтган йилнинг 5 мартидаги 9-УК кўрсатмасининг 1-бандида фақат «АККО» аудиторлик — консалтинг фирмаси, Сурхондарё вилоят қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармасининг собиқ бошлиғи С. Жўраев ўзининг 1998 йил 15 январдаги хатида фақат бошқарма қошидаги «Мустақиллик» аудиторлик шўъба корхонаси билан шартнома тузиш кераклигини тайинлаган. Тизимнинг бошқа аудиторлик идоралари билан шартномалар тузишни таъқиқлаган.

Ҳақли савол туғилади: вилоят ҳудудида мавжуд бўлган 20 га яқин маълум тизимларга хизмат қилувчи аудиторлик фирмалари тизимлар қобиғига ўралашиб қолган бўлсалар, улар ким билан рақобат қилади? Адолатли ва очиқ рақобатчилик бўлмаса, аудиторлик фирмаларининг ишида ҳеч вақт сифат ўзгариши бўлмайди-ку!

Менинг тушинишимча, тизимлар учун ташкил қилинган «фирмалар»нинг барча аудиторлари аввалдан шу тизимга тафтишчилик хизматини бажариб келган ва барча корхоналарнинг раҳбару — мутахассислари билан узоқ йиллар бирга ишлашлари натижасида бир-бирига яқин, оғайни сирдош бўлиб қолаверган. Шунинг учун ҳам, улар хўжалик юритувчи субъектлар олдида ҳеч қандай масъулият сезмайдиган мутахассислардан иборат бўлишлари керак. Шу сабабли, тизимнинг раҳбарлари тизим таркибидаги корхоналар фаолиятидаги сир ва камчиликларни бошқа аудитор фирмаларга билдирмаслик мақсадида, Ўзбекистон Республикаси «Аудиторлик фаолияти тўғрисида»ги Қонуннинг **«Хўжалик юритувчи субъектлар аудитор фирмаларини танлаш ва шартнома тузиш ҳуқуқига эгадир»** дейилган 3-моддасига зид иш қилганлар.

Ҳукуматимизнинг қарори ва республика Президентининг Фармони билан мамлакатимиз ҳудудидаги барча ташкилот ва корхоналар йилига бир марта мустақил аудит текширувидан ўтказилиши шарт эканлиги аниқ белгиланган. 1998 йил 19 ноябрдаги «Хўжалик юритувчи субъектларни текширишни ташкил қилишни тартибга солиш тўғрисида»ги Фармонда бу масалага яна ойдинлик киритилди.

Солиқ идоралари ҳам ҳукуматимизнинг аудит хизмати тўғрисидаги қонун, қарор ва Президент фармонларини ижро қилдирувчи бош ташкилот бўлсалар-да, бу масалада анча узоқда юриптилар, деб ўйлайман. Вилоят Солиқ бошқармаси бу соҳадаги қониқарсиз аҳволни ўрганиб чиқиб, 1997 йилнинг 24 ноябрида 08/1-4055 рақамли хат билан солиқ инспекцияларига барча корхона ва ташкилотларнинг йиллик ҳисоботларини тизимлар таркибида бўлмаган мустақил аудиторлик фирмаларининг хулосалари билан қабул қилиш топшириғини жуда аниқ берган эди. Аммо бу топшириқ бажарилмай қолди. Чунки кўпчилик солиқ идоралари ҳанузгача мустақил ва тизимларга хизмат қилаётган аудит фирмаларни ажратиб олганлари ҳам йўқ. Шундай қилишни хоҳламаяптилар ҳам.

Бизнинг билишимизча, 1998 йилнинг бошида вилоятда мавжуд бюджетдан ташқари 9200 та аудит текширувига тортилиши керак бўлган корхона ва ташкилотларнинг 7000 тасидан аудит хулосалари олинмасдан, солиқ идораларида йиллик ҳисоботлар қабул қилинган.

Республикадаги барча мавжуд идора ва ташкилотлар солиқ ходимларининг ташаббускорлигида юқоридаги қарор ва Президент фармонлари бажарилганда эди, корхоналарнинг молиявий фаолиятида ва бухгалтерия ҳисоботларида албатта ижобий ўзгаришлар бўлиши ва давлат хазинасига қўшимча қиймат солиғи ҳисобида миллион-миллион, ҳатто миллиардлаб сўм пул тушишига ҳеч қандай шубҳа қолмайди.

Дунёнинг энг ривожланган давлатларидан бири ҳисобланган Англияда аудиторлик фирмалари молиявий назоратнинг бош органи қилиб қабул қилинган ва уларнинг сони мингдан ошиб кетган, ҳатто чет элларда ҳам тармоқ ёйган.

Мамлакатимиз ҳам шу йўлни танлаб олган экан, унга камида 5000 дан зиёд малакали, махсус тайёрланган ва рухсатномага эга бўлган аудиторлар талаб қилинади. Маълум бўлишича, республика бухгалтер ва аудиторлар уюшмасида тайёрланган бундай мутахассисларнинг сони 1000 тадан аранг ошади. Уюшма бу соҳадаги эҳтиёжни тўлиқ ва тезроқ қондириш учун аввало ўзида ўқув ҳажмини кескин кўпайтириши, қолаверса, вилоят марказларида ҳам бу ишни амалга ошириши керак, шундагина мўлжалланган улкан мақсадимизга тезроқ эришишга муваффақ бўламиз.

Хуррам НОРҚОБИЛОВ,
«Ал-Ҳаким ат-Термизий» мустақил аудиторлик фирмасининг бош директори.

МУКОФОТГА — «ХАЛҚ СЎЗИ»

Омон Аҳадов — Жарқўрғон туманида завқи баланд раислардан бири. Ўзи раҳбарлик қилиб турган «Украина» жамоа хўжалиги одамларини сийлаб, мукофотлаб туришни хуш кўради. Ўз вақтида бериб бориладиган маош, енгил машина, хуллас, Аҳадовнинг мукофотлари сонсиз-саноқсиз. Биргина шу йилнинг ўзида жамоа аъзоларидан Суюнов Менгчкор, Хуррамов Халиллар «Тико»ли бўлишди. Мукофотга!

Аҳадовнинг мукофотлари кўплиги жамоанинг яхши ишлаётганидан. Хўжалик кичик бўлса ҳам бой, ўзидан ёлчиб-ёришиб кетаяпти. Омборларию ҳисоб-рақамлари кўнгилдагидай.

— Бу йил 10 миллион сўм соф фойда олишни мўлжаллаяпмиз, — дейди раис. — Юзимизнинг ёруғлиги — меҳнатдан. Биз яна бир мукофот таъсис этдик. Энг яхши ишлаган, одамларимиздан ўттизтасини хўжалик ҳисобидан «Халқ сўзи» газетасига обуна қилдик.

Дарвоқе, «Халқ сўзи»ни одамларимизнинг ўзлари танлашди. Таклиф қилишди.

Ўз мухбиримиз

ҲОЖАТБАРОР

Исай акани Жиззахда танимайдиган одам йўқ. Чунки, ўттиз йилдирки бир жойда "Оптика", яъни, "Кўзойнак" дўконида узлуксиз ишлаб келаяпти. Бу давр ичида неча минглаб мижозларнинг ҳожатини чиқармади дейсиз. Сиртдан қараганда, Исай аканинг иши ўта осон ва жўн кўринади. Бир-икки соат кузатсангиз эса кўзойнак устаси касби нақадар машаққатли эканини пайқайсиз.

Дўконда қўлтиқ таёқ, ҳасса, бир марта ишлатиладиган шприцлар, қон босимини ўлчов асбоби каби тиббий буюмлар ҳам сотилмоқда.

- Совуқ кунлар бошланди, узоқ қишлоқлардан келган буюртмачиларни ҳечам куттирмаймиз, кўзларини равшан қиламиз, - дейди Исай Семенеев.

Ўз мухбиримиз.

Яхши ишларингга тўлсин бу жаҳон,
Номинг ер юзида қолсин кўп замон.

Абдураҳмон ЖОМИЙ

ЯХШИ НОМ ҚОЛДИРАЙ ДЕСАНГИЗ

Саховат!

Қандай пурхикмат сўз. Киши етуклиги, инсонийлиги даражасини белгиловчи мезонларнинг энг муҳими. Азал-азалдан халқимиз ёрдамга муҳтож кишиларга мурувват кўрсатган, ногиронларни қўллаб-қувватлаган, етим-есирлар бошини меҳр ила силаган, бағрига босган, кучдан қолган, қувватдан кетган кексалар кўнглини овлаган, улар ҳурматини жойига қўйишни, иссиқ-совуғидан, ётар-туришидан хабардор бўлиб туришни мусулмон киши учун ҳам қарз, ҳам фарз санаган. Муқаддас китобларимизда, авлоддан авлодга ўтиб келаётган ўгитларда уқтирилганидек, саховат йўлида муҳтож кишиларга сарф қилувчилар учун бериладиган савоб гўё бир дона буғдой ўзидан етти бошоқ ундириб чиқарганда, ҳар бир бошоқда юздадан буғдой донига кўпайгани каби қилинган садақа учун етти юз баробар савоб ёзилади. Қаранг, ёрдамга муҳтожларга кўрсатилган саховат шу қадар улуғланган.

Ўтмишдаги алломаларимиз кишиларни саховатга ундабгина қолмай, балки аввало ўзлари бу борада элга намуна кўрсатганлар. Улуғ Навоий бутун умри бўйича инсонпарварликни, одамийликни куйлаб, уни улуғлаб ўтган. Кишилар ғамида бўлиш, яхшилик қилиш, мурувват кўрсатиш бу буюк зот ҳаётининг мазмуни бўлган. Замондошлари Давлат шох Самарқандий ва Хондамирнинг гувоҳлик беришларича, хазрат мурувват кўрсатишда хайрон қоларлик даражада бағри кенглик кўрсатган. Мамлакат султони бўлмиш Ҳусайн Бойқаро Навоийга йўллаган мактубларида "Давлатнинг буюк кишиси,хайрли ишларнинг асосчиси..." деган сўзлар билан бошлаганлиги ҳам бежиз эмас. Унинг қабрида мана бу сўзлар битиб қўйилган: "Шохи ғарибон", яъни ғариблар, ёлғизлар, фуқаролар шохи.

Навоий ўзининг жойлардаги ер-сувлари, мол-мулкларидан келадиган даромадларни тўлалигича хайрия ишларига сарфлар экан. У адибларга, ҳунармандларга, санъаткорларга доимо ҳам моддий, ҳам маънавий ёрдам бериб келган. Биргина Хирот шаҳрининг ўзида жамғармаси ҳисобидан қанчадан қанча бинолар, иншоотлар барпо этган. Анжил каналининг жануб томонида катта тиббиёт ўқув юрти ва шифохона барпо эттирган, уларга таниқли табиблар ҳамда доришуносларни жалб этган. Ихлосия мадрасаси ёнида катта сарой қуриб, ундаги меҳмонхонада камбағал фуқароларни текин овқат билан таъминлаган. Муҳтож кишиларга ўн икки минг пўстин ва кийим-кечак тарқатилган. Бундан ташқари канал қаздириб, Машхад шаҳрига сув келтирган.

Беназир аллома Хўжа Аҳрор Валийнинг фуқароларга, ёрдамга муҳтож кишиларга нисбатан кўрсатган саховат ҳарорати неча асрлар вақт ўтган бўлишига қарамай, ҳамон кишилар дилида тафти сезилиб турибди. Бир сафар у зоти олий Тошкент аҳолисига тушган солиқни ўз ҳисобидан тўлаб юборган. Рамазон ойида у кишининг кўрсатмасига асосан бева-бечоралар учун ҳар куни 7 та қўй сўйилиб, овқат пиширилар, 700 та нон ёпилиб, муҳтожларга улашиларди.

Халқимиз авлодлардан мерос бўлиб келаётган ана шу энг яхши фазилатларни асраб-авайлаб сақлаб келмоқда. Тошкент нон шаҳри деб ном олган 20-йиллардаги Волга бўйида юз берган очарчилик даврини эслайлик. Неча минг-минглаб оч-яланғоч кишилар ҳаётини сақлаб қолди ўшанда халқимиз. Иккинчи жаҳон уруши йиллари даврини эслайлик. Душман босиб олган ерлардан кўчирилган юз минглаб кишилар юртимизда бошпана топдилар. Халқимизнинг бу тенгсиз жасорати ўзбекнинг ҳиммати, саховатпешалигини бутун дунёга ҳар қандай сўзларга қараганда ҳам яққолроқ кўрсатди.

Шукрлар бўлсинки, юртимиз мустақилликка эришгач, умуминсоний қадриятларимиз янада чуқурроқ илдиз отяпти. Меҳр-оқибат, мурувват хислатлари кишиларимиз қалбида палак ёзяпти. Шундай одамлар борки кишиларга нафи тегмаган кунни умрларига қўшмайди. Уларнинг руҳияти ўзи шундай, еганлари ичига тушмайди, чайнаганларини ютолмайди. Қаранг, қувасойлик тадбиркор Набижон Маҳмудов шахсий маблағи ҳисобига мактаб қуриб берди. Пойариқлик уруш ва меҳнат фахрийси Баҳром Саматов умр бўйи йиққан жамғармаси ҳисобига ҳамқишлоқлари учун кутубхона барпо этди. Нукуслик Оллониёз Ўтаниёз кўп болали оилаларга ҳамда ногиронларга уй қуриб берди. Бойсунлик Қурбон Амирқулов ўз ҳисобидан туманга газ келтиряпти. Андижоннинг Хакон қишлоғилик Халил ота ўз жамғармасини 50 ўринли боғча қурилишига сарфлади.

Яқинда Бахмал, Жиззах, Пахтакор туманларидаги кам таъминланган оилалар, ногиронлар ва мактаб ўқувчиларига умумий қиймати бир миллион сўмлик хайрия ёрдами кўрсатилди. "Экосан" халқаро жамғармаси томонидан кўрсатилган бу саховат рўйхатида энг зарур дори-дармонлар, озиқ-овқатлар билан бирга ўйрўзғор ашёлари, ошхона жиҳозлари ҳам бор эди. Бу хайрли ишларга ҳомийлик қилган Бўстонлиқ туманидаги "Коника" қўшма корхонаси, Янгийўлдаги У. Юсупов номли комбинат, "Жиззах-балиқ", "Сайхонсут", "Оникс" акциядорлик жамиятлари жамоаси, ҳеч шубҳасиз, кўп савобга қолдилар.

Мустақилликка эришганимиздан бери қўлга киритган ютуқларимиз улкан. Бунга эндиликда чет элликлар ҳам тан бермоқда. Лекин айни пайтда муаммолар ҳам бор. Яшириб нима қиламиз, соғлиқни сақлаш, маориф тизимининг бугунги ахволи ночор, ичимлик суви, газ билан таъминлаш масаласи ҳам тўла ҳал бўлмаган. Булар ҳақида Йўлбошчимиз яқинда бўлиб ўтган халқ депутатлари Самарқанд ва Навоий вилоятлари Кенгашларининг навбатдан ташқари сессияларида батафсил тўхтаб ўтдилар.

Йўлбошчимиз Ислом Каримов Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг сессияларидан бирида сўзлаган нутқида қуйидагиларни алоҳида таъкидлаган эдилар: **"Мен ҳозирги қийин шароитда, айниқса, қишлоқлардаги ўқитувчиларга, тиббиёт ходимларига, маданият ўчоқларига ва уларнинг ходимларига ёрдам беришингизни илтимос қиламан. Токи бу ёрдам халқ ва жамият ёрдами, ҳар бир маҳалла, тадбиркорлик тузилмаси ва меҳнат жамоаси ёрдами бўлсин".**

Президентимиз даъватига жавобан кўп иш қилиняпти. Лекин қилинадиган ишлар кўлами янада катта. Ҳозирги ёшлар юртимизнинг эртанги кун эгалари эканлигини эътиборга олсак, фақат мактаб биноларини қуришни эмас, айни пайтда уларда спорт заллари, компьютер ва бошқа замонавий жиҳозлар бўлиши тўғрисида қайғуришимиз зарур.

Бу ҳолат юртимизнинг ҳар бир фуқаросини, аввало имконияти бор сармоядорлар ва тадбиркорларни ўйлатиб қўйиши даркор. Кўраётган даромадларининг бир қисмини элга қайишиб, юқорида айтилган муаммоларни ҳал этишга сарфласалар юкимиз анча енгил бўларди. Давлатимиз ишбилармонлар сафини кенгайтириш учун барча зарур чораларни кўрмоқда. Зеро, улар қанча кўпайса, юртимиз шунча обод бўлади. Уларнинг топаётган фойдалари ҳалоллари бўлсин, ўзларига, бола-чақаларига, яхши кунларига буюрсин. Лекин қўш қаватли шохона қасрлар қураётган, қўша-қўша «иномарка»лар олаётган, ном чиқарга сохта шуҳрат учун дабдабали тўй қилаётганларни кўрган халқ тилида бўлмаса ҳам дилида "шу исрофгарчиликлар ўрнига, бироз тежамкорлик қилиб, ортган маблағни эл корига яратсалар, қандай савоб иш бўлур эди", деган ният ўтади. Ҳа, тўғрида, ўринсиз совриладиган миллионларга ачинади киши. Улар ҳисобига қанчадан-қанча юртнинг кемтик ишлари битарди. Алломамиз айтмиш: саховатли кишининг ҳар икки дунёси саодатли бўлғай. Зеро, Аллоҳ ночор, қийналган одамга яхшилик қилганни яхши кўради. Пайғамбаримизнинг муборак ҳадисларида шундай сўзлар бор: "Жаннатнинг калити камбағалбечораларни яхши кўрмоқликдадир".

Азал-азалдан кишининг эл аро обрў-эътибори қанча бойлиги борлиги билан эмас, балки юртига, элатдошларига қанчалик қайишиши билан ҳам белгиланган. Ўйланиб қолади киши, ишлари юришиб, мўмай фойда кўраётган тадбиркорлар туман ва хўжаликлар раҳбарлари қатори юқорида айтилган ҳолатларга жилла қурса маънавий жиҳатдан жавобгар эмасмидилар? Шунча муаммолар мана мен деб турган бир пайтда бойликларни сарфлашда исрофгарчиликка йўл қўйилса, назаримда, инсофдан бўлмаса керак. Ош-нонга муҳтож бўлмаганларга ҳаддан ташқари дабдабали дастурхон ёзган савобми ёки элга нима зарур, халқ нимага муҳтож ҳозирги пайтда деб қайғуришми? Тўй ва маърака аслини олганда эҳсон қилмоқ ниятида ўтказилади. Кишиларга мурувват кўрсатмоқчи бўлаётганларнинг ҳаммасини ҳам саховатли деб бўлмайди, чунки бунда ўша айтилган кишиларнинг эҳсонга қанчалик муҳтож эканлиги эътиборга олинмайди. Хазрат Навоий тили билан айтганда "тўқ одамнинг олдига дастурхон ёзадилар, эгни бут одамга эса тўн кийгазадилар. Юзта йилқиси бор одамга от тортиқ қиладилар... Улар қақраб ётган боғнинг устидан ёғмай ўтиб, ёмғирни тоққа тўккан булутга ўхшайдилар".

Кўнгли ярим кимсанинг кўнглини олмоқликни қирқ қулни озод этиш билан тенглаштирганлар аждодларимиз. Айтмоқчимизки, савоб ишларга енг шимарсак қандай яхши бўларди. Эзгуликдан зўрроқ садақа йўқ. Садақа эса балони даф этувчидир. Тўй-ҳашам ва маъракаларни ўтказишни тартибга келтириш тўғрисидаги Фармонда шуҳратпарастлик, исрофгарчилик қораланиб, ўзларининг эҳтиёжларидан ортиқ маблағларни халқимизнинг азалий одатларига амал қилиб, хайр-эҳсон, меҳр-мурувват кўрсатиш, муҳтожларга, бева-бечораларга ёрдам бериш, турар-жойларни обод қилиш, йўллар, кўприклар қуриш, ишлаб чиқаришга сарф қилишга даъват этилмоқда. Шундай олийжаноб саъй-ҳаракатлар орқали эл-юрт олдида ўзларига ҳақиқий обрў орттиришлари мумкин.

Эҳсон йўлини ўзингизга шиор этинг. Билинг, Каъбанинг ҳам қадри кўнгилчалик эмас. Худонинг сизга иноят этгани шуки, сиз сармоядорсиз, мулкдорсиз. Лекин айни пайтда сиз ҳам бошқалар қатори ожиз банда эканлингизни унутманг. Ақлий етукликда, ҳунармандликда, инсоф ва диёнатда сиздан устун бўлганлар кам эмас. Бас, сизга яратган эгам шундай имтиёз — бойлик ва мулк берган экан, оёғингиз ердан узилмасин, ўзингиз элдан ажраманг. Саховат кўрсатмоқлик, эҳсон бермоқлик худо буйруқларидан биридир, каминанинг фикри ожизича, ўша буйруқлари орасидаги энг муҳими деб билурман. Огоҳ бўлинг, тутаётган ишингизни унинг дастурларига қиёслаб туринг. Қилган яхши амалларингиз машҳар куни сизнинг энг ишончли ҳимоячиларингиздир. Унутманг, биродор, умр вафосиздир, давлат ва мартаба ҳам бақосиздир.

Саховатли киши қалбини қуёшга ўхшатадилар. Ҳақ гап. Шу қуёш тафтидан меҳрга ташналар баҳра оладилар, булутли кунлар ёришади, ишонч, иймон, эътиқод мустаҳкамланади, ҳаёт жозибаси ортади. Шундай кишилар туфайли эзгулик бор, яхшилик бор. Ўткинчи дунёда кишидан яхши ном қолсин. Яқинларингизга, атрофдаги ёрдамга, меҳрга муҳтож кишиларга қалб тафтингизни дариғ тутманг.

Исмоил СУЛАЙМОНОВ.

«КЕЙС» МАРКАЗИ БУЮРТМАСИ

ЖИЗЗАХ РУСУМИ БИЛАН

«Жиззахтранс» акциядорлик жамияти цехларида ишлаб чиқарилаётган маҳаллий шароитга мос техникалар, грейдер пичоқлари, бетонқорғич, керамзит-блок ғишт қуйиш мосламалари, кенг кўламдаги халқ истеъмоли моллари бугун нафақат вилоятда, балки унинг ташқарисида ҳам ўз харидорларини топди.

Бунга заводнинг Янгийўл шаҳридаги машина-трактор синаш станциясида ҳар йили ўтказилаётган республика кўргазмаси доимий иштирокчисига айлангани сабаб бўлди.

Завод маъмурияти бу йилги кўргазмада қишлоқ хўжалик машиналари учун зарур қисмлар тайёрлаш бўйича кўплаб буюртма олди. Улардан энг ноёби «Кейс» маркази буюртмаси бўлди. Тез кунда ана шу хориж ғалла ўриш комбайнларига Жиззах русуми билан «планка»лар ишлаб чиқариш йўлга қўйилади.

Ҳ. НАБИРАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Оролбўйи минтақасидаги оғир экологик вазият ҳеч кимга сир эмас. Ернинг шўрланиш даражаси юқорилиги қишлоқ хўжалигига ҳам ўз таъсирини ўтказаётир.

Беруний туманида ерларнинг мелиоратив аҳволини яхшилашнинг самарали усули топилди. «Гидромеханизация» кўчма механизациялашган колоннаси мутахассислари юқори қувватли сув тортиш ва ер қазиш мосламалари ёрдамида Аёзқалъа ва Элликқалъа сув ҳавзаларининг коллектор-дренажларини тозалашга киришдилар. Бу эса ўз навбатида ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилашга олиб келади. Демак, келгуси йилда Қорақалпоғистонда барча қишлоқ хўжалиги экинлари мўл бўлади.

СУРАТДА: «Гидромеханизация» кўчма механизациялашган колоннасининг илғор ишчиси Тўхтабой Қурбонбоев ўз ишининг билимдони.

А. МУРОТОВ (ЎзА)
олган сурат.

Бердақ таваллудининг 170 йиллигига

ЯХШИРОҚ

Оқ буғдойи туриб сули сепкандан,
Тоза шоли туриб курмак эккандан,
Бекор қирқ кун қайғу-ҳасрат чеккандан
Тан соғликда бир кун хандон яхшироқ!

Дунёга чиқдингми — бахтинг очилса,
Душманларинг оёғингга бош урса,
Ёв бўйсуниб, икки қўлинг қовширса,
Кўз олайтиргандан чандон яхшироқ!

Туғилдингми — хизмат қилгин эл учун,
Жонингни аяма элда эр учун,
Қиндик қонинг томиб, туққан ер учун
Ўлиб кетгунингча хизмат яхшироқ!

Ҳеч қачон дўстларинг қилмагин ҳайрон,
Қўлдан келса, солгин душманга вайрон,
Элу юрт бир бўлиб айлангиз сайрон,
Туғилган ер учун ҳурмат яхшироқ.

Ўзга бировларни сайлаб йўлдошинг,
Оқизма ўз дилбарингнинг кўз ёшин,
Ёмон бўлса ҳам у — умрлик сирдошинг,
Вақтинча қўл берган ҳурдан яхшироқ!

Одам боласинда бўлсин ор-номус,
Ками юзта бўлсин кўз кўрган таниш,
Тасодифда қўлни қийса бир қамиш,
Шул вақт қон тўхтатган — дўстдан яхшироқ!

Эр йигитга номус керак, ор керак,
Оққўнгил, қаламқош, севар ёр керак,
Меҳмон келса, кутмоққа ҳам ҳол керак,
Сўймоққа бир эчки — молдан яхшироқ.

«Ассалом!» деб отдан тушган ул меҳмон,
Ўтирар уйингни қилиб имтиҳон,
Кўз, оёқли, тилли, чўлоқ бир инсон
Ҳунарсиз, уқувсиз қўлдан яхшироқ!

Хон қасд этиб, эл-юрт кетдилар сангиб,
Молсиз ночорларга тушди кўп солғирт,[1]
Қадди узун-тикка, йўғон бир арғит[2]
Сони юз, сафосиз толдан яхшироқ.

Тонгсаҳар уйғониб, юмушга чиқиб,
Қўлингни қавартиб, белингни букиб,
Тиззангни қақшатиб, меҳнатин чекиб,
Еган бир зоғоранг болдан яхшироқ!

Теран ақл керак сўзни тизмоққа,
Тиниқ хаёл керак барин сезмоққа,
Сув ичинда ваҳимасиз сузмоққа
Бир қайиқ юзлаган солдан яхшироқ.

Не асл сўз айтдим, ўтди аёнсиз,
Не хизматлар қилдим, кетди поёнсиз,
Мен ҳам бир жон эдим юртга зиёнсиз,
Хорлик кўрдим, ўлган ундан яхшироқ.

Бердимурод айтар, тополмай ҳақни,
Ўлиб кетар бўлди очилмай бахти,
Бердимурод — халқни, халқи — Бердақни
Ёлғизиндай кўрар жондан яхшироқ!

1. Солғирт — солиқ.
2. Арғит — дарахтнинг бир тури.

БОКСЧИЛАРИМИЗДАН УМИДИМИЗ КАТТА

(Журналистлар С. Остонов ва Ҳ. Акбаров хабар қилади)

БАНГКОК, 15 декабрь. Грек-рим кураши бўйича мусобақалар финалида ўзбекистонлик Шермуҳаммад Кўзиев эронлик Сабзалу Мехти билан гиламга чиқди. Ҳамюртимиз беллашув тугашига 28 сония қолганида 3:0 ҳисобида олдинда эди. Афсуски, ҳакам полвонимизни ўйин қоидасини бузган ҳисоблаб, гиламда тиззалаб (партер) туриши кераклигини кўрсатди. Бундай ҳолатда рақиб исканжасидан қутулиш осон кечмайди. Бинобарин, эронлик полвон 6 очко тўплаб олтин медалга сазовор бўлди. Шермуҳаммадга кумуш медал насиб этди.

Грек-рим кураши бўйича беллашувларда полвонларимиздан Аслиддин Худойбердиев, Баҳодир Курбонов ҳам кумуш, Григорий Пульяев, Дилшод Орипов эса бронза медали совриндори бўлишди.

Оғир атлетика бўйича биринчи ўринга даъвогар ҳисобланган Игорь Халилов ҳам кумуш медал олди.

Бугун эркин кураш бўйича мусобақалар бошланади. Мутахассисларимиз фикрича, спортнинг бу тури бўйича камида иккита олтин медал олишни умид қилса бўлади.

Боксчиларимиз курашни муваффақиятли давом эттирмоқда. Ярим финал жангларининг биринчи куни 5 нафар боксчимиз рингга чиқди. Темур Туляков қозоғистонлик кучли боксчи Марат Мазамбоев билан учрашди. Ҳамюртимиз техник жиҳатдан юксак маҳорат кўрсатиб, 18:4 ҳисобида ғолиб чиқди. Темур Сулаймонов мўғулистонлик Т. Уитумон билан бўлган кескин курашда 6:3 ҳисобида устун келди. Дилшод Ёрбеков кучли зарбалари билан эътибор қозонган суриялик Муҳаммад Қодир билан куч синашди. Вақт ўтган сайин Дилшод фаоллаша бошлади. Унинг зарбаларига рақиби тўртинчи раундгача дош бера олди, холос. Ҳакам учрашувни тўхтатиб, Дилшодни ғолиб деб топди.

Руслан Чагаев эронлик Ҳусайний Руҳуллоҳ билан жанг қилди. Эронлик боксчи қаттиқ ҳимояда туриб олди. Руслан ўзини эркин тутиб зарбалар бера бошлади. Руслан рақибини накаутга учратишини кутгандик, аммо рақиби ўйин охиригача икки қўлини бошидан туширмади. Натижа - 17:2, Руслан фойдасига ҳал бўлди.

Наримон Отаевнинг эса бу гал омади келмади. У таиландлик Паркпоом Жангихопокка ютқазиб қўйди.

Шунга қарамай, ярим финалнинг биринчи куни рингга чиққан беш боксчимиздан тўрт нафари финалга йўлланма олди. Бугун яна тўрт вакилимиз ярим финал жангларини ўтказади.

Ушбу ҳисоботни ёзаётган пайтимизда енгил атлетика бўйича мусобақалар давом этаётган эди. Матбуот марказидан хушхабар келиб қолди. Аёллар ўртасида 4х100 метр масофагача бўлган эстафетада ҳамюртларимиз Б. Кветковская, Г. Хубиева, Л. Дмитриади ва Л. Переполова 44,38 сония натижа кўрсатиб, Хитой жамоасидан сўнг иккинчи ўринни эгалладилар. Демак, жамоамиз яна бир кумуш медалга сазовор бўлди.

15 декабрь соат 16:00 гача спортчиларимиз 1 олтин, 13 кумуш ва 10 бронза, жами 24 та медални қўлга киритди.

Бокс ва эркин кураш мусобақаларидан сўнг олтин медалларимиз янада кўпайса ажаб эмас.

(ЎзА)

Тарихий хотирасиз — келажак йўқ.
Ислом КАРИМОВ.

ОЛОВ САРОЙИ

• Тарихимиз илдизлари қаёкда?
• Эрамиздан аввалги IY аср ҳаёти...
• Хоразмшоҳ Форасман ва Искандар Зулқарнайн
• Қадимий қалъаларнинг бугунги кўринишлари

Олов Саройи мамлакатимизнинг энг қадим тарихига дахлдор...

Бугун қаерга борманг, хорижлик олимлар Ўзбекистон археологлари билан ҳамкорликда қазилма-тадқиқот ишлари олиб бораётганлигининг гувоҳи бўласиз. Қува Шаҳристонида, қадим Самарқанд Афросиёбида, кўҳна Термиз харобалари ва Амударё соҳилларида — неча минг йиллик тарихга эга азалий қалъаларда...

Бу шуни англатадики, Ватанимиз тарихи инсоният ҳаётининг энг қадим даврлари маданиятини ўзида мужассам этганлиги учун нафақат ўз тадқиқотчиларимизни, балки хорижлик йирик археолог олимларни ҳам бениҳоя қизиқтиради.

— Дунёдаги айрим шаҳарларда ҳатто ҳар бир дарахт ўз паспортига эга, — дейди археолог Геннадий Иванов. — Агар дарахтнинг битта шохини кесиш керак бўлса, аввало жамоатчилик фикри ўрганилади, маслаҳатдан сўнг, шаҳар ҳокимиятининг қарори қабул қилинади ва дарахт паспортига қўшимча изоҳ битилади. Аслида, бу куни кеча барпо этилган ёдгорликка муносабат. Бизда ... истиқлолга қадар бунинг акси бўлган — бир неча минг йиллик тарих, осори атиқаларни йўқотишга ҳаракат қилинган. Мана, энди мустақиллик шарофати ва Йўлбошчимиз ташаббуси билан қадим қалъалар — тупроқ остида кўмилиб ётган тарихий ҳақиқат қайта тикланмоқда. Қува Шаҳристонининг 900 квадрат метр ерида ўтказилган тадқиқотлар 2500 йил аввал ҳам бу заминда тараққий топган маданий ҳаёт бўлганлигини намоён этди. Ҳозир бу қазилма-тадқиқот ишлари давом этказилмоқда ва ундан қадимги даврларга оид бебаҳо тарихий ашёлар топилмоқда...

«Археологларимиз Олов Саройини топибдилар!» Ана шу қанотли хабар бизни сафарга чорлади. Нукусдан чиқиб, 140 чақирим йўл юрсангиз, ҳозирги Беруний туманининг Тошхирмон деган жойига етасиз, йўл-йўлакай Амударё соҳилидаги баланд тепа ва унинг устидаги қўрғон харобасига кўзингиз тушади, бу қўрғон Чилпиқ деб аталган. Археологлар уни «дахма» дейишади, чунки қадим замонларда у оловпарастлар қабристони — мангулик дунёга руҳнинг бориб келишига бир дарвоза бўлган, деган қарашлар бор.

Яна йўл юрамиз. Қоратоғдан ўтатуриб, дарё соҳилидаги қадим қўрғонга кўзимиз тушади — Жампиқ қалъа. Бу қўрғонлар вақти-замонида гулхан ёқиб, шунинг воситасида бир-бири билан яшин тезлигида алоқа қилган, хатардан ёхуд бўлак ҳодисадан бир-бирини огоҳ этган.

Биз ўқиган китобларда оловни буюк Прометей Қуёшдан ўғирлаб, одамларга инъом этган, шунинг учун Зевснинг қаҳрига учраган, дея талқин этилган. Шу тобда эса бадииятга зид ўлароқ ҳаёт ҳақиқати — асл Олов Саройи томон бормоқдамиз.

Зардўштийлик рамзи.

Неча минг йиллар наридаги кечмиш ҳаёт обидалари...

Тарихдан маълумки, кўҳна Хоразмнинг ўз давридаги пойтахти Кат (Қиёт) шаҳри эрамизнинг учинчи асрида барпо этилган. Хўш, ундан олдинчи? Нима, пойтахт бўлмаганми? Қиёт ўрнида қад ростлаган ҳозирги Беруний шаҳрида қадим пойтахт пойдеворлари ҳалиям сақланиб турибди. Албатта, бундан 1025 йил муқаддам Берунийдек алломани дунёга келтирган бу замин, ҳеч шубҳасиз, катта маданий-маърифий такомилга эга бўлган. Бундай дейишга яна бир асос бор: эрамиздан олдинги 328 йили Искандар Зулқарнайннинг Марказий Осиёдаги қудратли мустақил салтанат соҳиби — Хоразм шоҳи Форасман билан олий даражада мулоқот ва ҳамкорлик тўғрисида келишуви бўлган. Форасман: «Агар, сен тегмасанг, мен тегмайман!» деган тарзда шарт қўйган! Искандар Зулқарнайндек саркардага қатъий шарт қўйиш учун қандай қудрат ва салоҳият эгаси бўлиш кераклигини тасаввур қилиш қийин эмас, албатта.

Шўро тарихчилари Искандар Зулқарнайн Хоразмга келмаган, дейишади. Шу ўринда ҳақли савол туғилади: унда эрамиздан олдин IY-III асрлардаги шаҳару қалъаларни ким вайрон этган? Ахир, гуллаб-яшнаган Хоразмнинг ҳукмдорлари ўз шаҳарларини ўзлари вайрон қилмаган бўлса керак?

Шўро тарихчилари бизни кўчманчига чиқаришга астойдил ҳаракат қилишди. Ўзларича бунинг «илмий асос»ларини ҳам яратишди. Бундан кўзда тутилган мақсад — кўчманчининг номи бўлади-ю, лекин тайинли тарихи бўлмайди. Тарихи тайинсиз халқнинг миллий ғурури ҳам, ифтихори ҳам ўзига яраша бўлади. Шу маънода, айрим ғаразгўй тарихчилар аждодларимизни кўчманчига чиқариб, шу руҳда китоблар ёзгани, шу нуқтаи назарни бутун бошли авлодлар онгига сингдиргани алам қилади кишига.

Беруний шаҳрига етмасдан — Оқшохон даҳасига яқинлашгач, кўзга яққол ташланиб турган Олов Саройи бутун бўй-басти билан намоён бўлди...

Атроф жимжит.

Хиёл нарида янги цивилизация аломатлари — симёғочлар, электр тармоқлари, ям-яшил экинзорлар кўзга ташланади.

Ўзбекистон Фанлар академияси Қорақалпоғистон бўлими Тарих, археология ва этнография институти директори, профессор Вадим Николаевич Ягодин шу ерда экан. У қадим Хоразм тадқиқотчиларидан бўлмиш Яҳё Ғуломовнинг шогирди, тиниб-тинчимас олим.

— Хуш келибсизлар, — дейди у. — Мана, бизнинг Австралия — Қорақалпоғистон халқаро археологик экспедициямиз. Хорижий ҳамкорларимиз — Сидней Университети профессорлари Алесон Беттс ва Свенд Хелмслар.

Профессорларнинг вақти ниҳоятда зиқ, бу уларнинг қарашларидан сезилиб турибди, биз, барибир, Олов Саройини кўрсатишларини илтимос қилдик.

— Олов Саройи Тошхирмонда, — деди Вадим Николаевич. — Тошхирмон бу ердан саккиз чақирим нарида.

Тошхирмонда қазилаётган тепаликнинг атрофи — экинзор. Қум босган тепалик қаърида шунча замонлардан буён қадим Олов Саройи кўмилиб ётибди, деб ким ўйлаган дейсиз. Лекин баландлиги уч метрга чўзилган олов ёлқинларининг асрий изларини кўрганда, ҳар қандай кишининг юраги ҳапқириб кетади.

— Тасаввур қилинг! — дейди Вадим Николаевич. — Бу ерда икки ярим, уч минг йил аввал маҳобатли, кўркам сарой бўлган, олов эса ана шу саройнинг ичида сақланган, уни кўриш барча зиёратчиларга ҳам насиб этмаган, албатта. Фақат махсус соҳиблargина оловга яқинлашиш ҳуқуқига эга бўлишган, холос. Оловдан чиққан кул ва ўзга чиқитлар табаррук ҳисобланган, шу боис, махсус хумларга солиб, алоҳида жойга кўмилган. Биз ўша хумларни ҳам топиб, қазиб олдик, тарихий Олов Саройини очдик!

— **Қадимда бу ер шаҳар бўлганми?**

— Йўқ, бу чинакам Олов Саройи! У шаҳардан ташқарида жойлашган, яъни бу — одамлар йиғилиб келиб, топинадиган мўътабар даргоҳ бўлган. Шаҳар эса Оқшохонда жойлашган.

— Вадим Николаевич, биз қадим Хоразмнинг Қиётдан олдинги пойтахти Тупроқ қалъа, деб юрар эдик?

— Тупроқ қалъа — шоҳларнинг дам олиш жойи — қароргоҳ бўлган, бундай дейишимизга сабаб — у ерда шаҳар табиатига хос аломатлар йўқ. Оқшохон шаҳар бўлганлиги шундоқ кўриниб турибди. Унинг майдони — қирқ етти гектар атрофида, ички қўрғон ичида яна қўрғон — кичик шаҳарга рўбарў келасиз, оташпарастлик удумига хос неча минг йиллик қабристон... Яна шуни айтиш керакки, теварак-атрофда деҳқончилик яхшигина ривож топган, беш қаватдан иборат каналлар қатлами шундан далолат беради. Албатта, биз қазилма-тадқиқот ишларимизни ҳали охирига етказганимизча йўқ, чунки ер ости сувлари кўтарилиб кетган. Оқшохондаги саройда ҳам атиги уч қаватни очдик, холос, ундан қуйига ўтиш қийин кечаяпти...

— **Қазилма-тадқиқот ишлари даврида нималар топилди ўзи?**

— Топилдиқларни бир-бир санасак, анча вақт кетади. Тошхирмондаги Олов Саройи, Оқшохондаги Шоҳлар сағанаси, у ердан топилган ассуарий (хум)лар, терракот (кичик маъбуда)лар ва бошқа топилдиқлар нафақат Ватанимиз, балки инсоният тарихининг энг қадим даврларини илмий асосда ўрганиш имконини беради.

Биз Вадим Николаевич билан суҳбатлашган пайтда унинг хорижлик ҳамкасблари компьютерлаштирилган ускуна воситасида Олов Саройи қурилишининг чизилмасини яратиш билан банд эди.

— **Доктор Беттс, Ўзбекистондаги илмий тадқиқотларингиз натижаси ҳақида нима дея оласиз?**

— Мана, учинчи йилдирки, хайрли археологик тадқиқотлар олиб боряпмиз. Ҳозир Устюртдаги турнақатор тамғали қўрғонлар Яқин Шарқ ва Араб мамлакатларидаги худди шу хил топилмалар билан таққослаб ўрганилмоқда. Айтиш керакки, Тошхирмон, Оқшохондаги қазилма-тадқиқот ишларимиз натижаси айрим олдинги илмий тахминларни тасдиқлаш билан бирга янги илмий тахминларни келтириб чиқармоқда...

— **Доктор Хелмс, бу тадқиқотлардан қандай янгилик туғилиши мумкин?**

— Наҳотки, янгиликни ўз кўзларингиз билан кўрмаётган бўлсангизлар? Мана, бу уч қаватли қўрғон нимадан дарак беради? Шаҳар ичидаги шаҳарча ва унинг қоқ марказидаги Шоҳлар сағанаси-чи? Хув, анов ётган тепаликларни кўряпсизми? У ерда тадқиқот ишлари ҳамон давом этаётир... Сиз эътибор беринг: оддийгина бир топилдиқ — терракот — Анахита — мўл-кўлчилик маъбудаси ёки оссуарийлардаги куллар, ахир булар жуда ноёб топилдиқлар-ку! Айтиш керакки, Ўзбекистоннинг мустақиллиги шарофати билан биз ҳамкорликда бир неча минг йиллик тарихий қатламларни тадқиқ этаяпмиз, фақат Ўзбекистон учун эмас, балки оламшумул аҳамиятга молик кашфиётларни юзага чиқариш арафасида турибмиз. Лаборатория хулосаларидан сўнг, топилган ҳар бир қатлам, буюм ва ускуналарнинг асл тарихий ёши маълум бўлади. Ҳозирдан баралла айтиш мумкинки, биз эрамиздан аввалги IY асрга оид

ҳаётнинг ички қатламларига кирдик, ундан ҳам қадимроқ даврларга оид маданий ҳаёт изларини тадқиқ этиш, тарихнинг азал саҳифаларини ўрганиш имконияти бу ерда мавжуд, аммо ҳозирча сизиб чиққан ер ости сувлари шунга халақит бериб турибди...

Шу ўринда беихтиёр Йўлбошчимиз айтган фикр хаёлингдан ўтади: **«Хоразм давлати тарихини биз 2700 йиллик тарих деб биламиз, — дейди Ислом Каримов. — Энг мўътабар, қадимги қўлёзмамиз «Авесто»нинг яратилганига 3000 йил бўлаяпти. Бу нодир китоб бундан XXX аср муқаддам икки дарё оралиғида, мана шу заминда умргузаронлик қилган аждодларимизнинг биз — авлодларига қолдирган маънавий, тарихий меросидир. «Авесто» айни замонда бу қадим ўлкада буюк давлат, буюк маънавият, буюк маданият бўлганлигидан гувоҳлик берувчи тарихий ҳужжатдирки, уни ҳеч ким инкор эта олмайди».**

Археологик қазилма-тадқиқот натижалари бу ҳақиқатни яна бир марта тасдиқлаётир. Бизнинг қадим заминимизда антик дунё маданияти осори атиқалари, унинг миллий илдизлари мавжуддир.

Хоразмнинг дастлабки пойтахти ҳақидаги илмий шов-шувлар асоси энди ойдинлашмоқда. Ўрта асрларда яшаб ўтган араб географи ибн Хавқал «Йўллар ва мамлакатлар китоби»да қайд этишича, Хоразмнинг пойтахти Даржаш бўлган, кейин унинг ёнидан одамлар бошқа шаҳар бунёд этишган, уни Кас деб аташган...

Кас (Қиёт) — ҳозирги Беруний шаҳридан нақ ўн саккиз чақирим нарида жойлашган Оқшохон шаҳридир.

Хоразмшоҳ Африг эрамизнинг 305 йили пойтахт ёнида Фил қалъасида янги қароргоҳ бунёд этган, шуни эътиборга олсак, пойтахтнинг кўчирилиши анча олдин содир бўлган. Оқшохоннинг иккинчи қаватда излари қолган кучли ёнғин, офат ва вайрона қолдиқлари ҳам буни тасдиқлаб турибди.

Академик Эдвард Васильевич Ртвеладзе Оқшохон топилдиқлари ҳақида шундай дейди:

— Айтиш керакки, Хоразм цивилизацияси инсоният тарихининг жуда қадим даврларига оиддир. Мустақил Хоразм давлати ҳозирги Мовароуннаҳрдан ташқари то Каспий денгизигача бориб етган мислсиз ҳудудни ишғол этган ва салтанатнинг куч-қудратидан ташқи душманлар шунчалик ҳайиққанки, ҳатто юриш қилишга журъат эта олишмаган. Шу маънода халқаро археологик тадқиқот натижасида Олов Саройи ва Хоразмшоҳлар сағанасининг очилиши — бу улкан ҳодиса, уларнинг муайян даврлари аниқланса, ҳеч шубҳасиз, бу тарих илмида янги саҳифа очилишига хизмат қилади.

Ҳозир «Оқшохон тарихий-ландшафтлик қўриқхонаси (майдони 50 гектар)»ни ташкил этиш ва бу ерда археологик тадқиқотларни давом эттириш ҳақида истаклар туғилмоқда. Агар, шундай қилинса, нур устига нур, чунки аждодларимиз жуда қадим замонларда қандай яшаган, қандай маданият яратган, буни, олов ватанидаги азалий Олов Саройини, керак бўлса, аҳли дунё келиб кўрсин!..

Ғаффор ҲОТАМОВ,
Ўразбой АБДУРАҲМОНОВ.

KIA AVELLA SECRET 1500 см³ ҳажмли
енгил автомашиналар
ҳамда
пул ўтказиш йўли билан
қуритилган хамиртуруш
(Франция махсулоти)
сотилади.
Тел.: (83712) 67-15-32; 67-16-25; 68-19-10.
®/1242

ҲУРМАТЛИ ЖАНОБЛАР!
«ЎЗМЕВАСАБЗАВОТУЗУМСАНОАТ-ХОЛДИНГ»
компанияси
Сизларни 1998 йил 21-25 декабрь кунлари «ЎЗЭКСПОМАРКАЗ»да бўлиб ўтадиган «АГРОПРОДУКТ - 99» иккинчи халқаро ярмаркасига таклиф этади.
Манзилимиз: Тошкент ш., Амир Темур кўчаси, 107. 4-сонли павильон, соат 10.00 дан 17.00 гача.
Ярмаркада холдинг компанияси корхоналари томонидан ишлаб чиқарилган маҳсулотлар - турли хил ҳўл мева ҳамда сабзавотлар, мева-сабзавот консервалари, мева-сабзавот ва узум шарбатлари, қуюлтирилган шарбатлар, қуритилган мева-сабзавот ва узум, ҳар хил узум винолари ва вино маҳсулотлари, шампан виноси, коньяк ва бальзамлар ҳамда бошқа хил маҳсулотлар намойиш этилади.
Ярмаркада иштирок этиш орқали сиз корхона ва фирмалар билан келишилган нархларда бевосита шартномалар тузиш имкониятига эга бўласиз.
Маълумотлар учун қуйидаги телефонларга мурожаат этишингиз мумкин: 144-11-34, факс: 144-39-47.
®/1218

Масъулияти чекланган жамият шаклидаги
«ASSOS DECORASYON INSAAT»
Ўзбекистон-Россия-Туркия қўшма корхонаси Таъсисчилар Умумий мажлисининг 1998 йил 3 сентябрдаги қарорига кўра, қўшма корхона Низом жамғармаси 170000 АҚШ доллари миқдоригача камайтирилганлигини билдиради.
Маълумотлар учун телефон рақами: 67-06-40.

ТАШҚИ ИҚТИСОДИЙ ФАОЛИЯТ БИЛАН ШУҒУЛЛАНУВЧИ КОРХОНА, МУАССАСА, ТАШКИЛОТЛАР РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ БОЖХОНА ҚЎМИТАСИ ЎҚУВ МАРКАЗИ,
божхона расмийлаштируви бўйича мутахассисларни пуллик ўқишини ташкил этади ва тайёрлайди.
Шу кундан эътиборан ДБҚ Ўқув Маркази ўқишга кирувчиларнинг ариза ва ҳужжатларини қабул қилади.
Бизнинг манзилгоҳимиз:
Тошкент ш., Мирзо-Улуғбек тумани, Раим Солиев кўчаси-3.
Телефонлар: 137-62-46, 137-62-55.
ED/1136

«Халқ сўзи» ва «Народное слово» газеталари жамоаси бўлим муҳаррири И. Ўтбосаровга онаси **ҲИДОЯТБИБИ аянинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради ҳамда марҳуманинг қариндош-уруғларига сабр-қаноат тилайди.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Президиуми, ЎрФА касаба уюшмаси бирлашган қўмитаси, ЎрФА Микробиология институтининг директори, биология фанлари доктори, профессор Қаҳрамон Давронович Давроновга ўғли **ШЕРЗОДнинг** бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия ва ҳамдардлик изҳор этади.

Ўзбекистон Бадиий Академияси Санъатшунослик илмий-тадқиқот институтининг бош илмий ходими, санъатшунослик фанлари доктори, Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академиясининг мухбир аъзоси Мамажон Раҳмонович Раҳмоновнинг фарзанди **Гулшаҳноз РАҲМОНОВАнинг** вафот этганлиги муносабати билан марҳуманинг оила аъзолари ва қариндошларига чуқур таъзия изҳор этади.

Ихтисослаштирилган акциядорлик-тижорат «Пахтабанки» Бошқаруви ва жамоаси Капитал харажатларни молиялаш ва кредитлаш бошқармаси бўлим бошлиғи Райҳон Алимовага волидаи муҳтарамаси **Шаҳирбон АБДУЛЛАЕВАнинг** вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«ХАЛҚ СЎЗИ»
«НАРОДНОЕ СЛОВО»

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати:
М. ЕГОРОВ (масъул котиб — «Народное слово»),
А. ЖАББОРОВ,
С. ЗИНИН,
М. МИРАЛИМОВ,
С. МУҲИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»),
Л. ПАК (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»),
М. САФАРОВ,
Р. ФАРҲОДИЙ,
И. ХУДОЁРОВ,
И. ШОҒУЛОМОВ,
Ў. ҲОШИМОВ.

БЎЛИМЛАР:
Ижтимоий-сиёсий ҳаёт — 133-57-34;
Ҳуқуқ — 136-07-94;
Иқтисодиёт — 136-36-65;
Қишлоқ хўжалиги — 136-37-85
Маънавият ва маърифат — 136-35-60, 132-10-65;
Хатлар — 136-29-89, 133-07-48;
Фан, соғлиқни сақлаш ва ижтимоий масалалар — 132-12-08;
Халқаро ҳаёт — 132-11-15;
Котибият — 133-10-28;
Эълонлар — 136-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00001
Буюртма Г — 0608, 27517 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ.
Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2

Газета PENTIUM-II mmx компьютерида терилди ҳамда операторлар Сергей ЛУКИН ва Жамшид ТОҒАЕВ томонидан саҳифаланди.

Навбатчи муҳаррир — Қ. НОРҚОБИЛ.
Навбатчи — А. МАДАТОВ.
Мусаҳҳиҳ — Ф. УСМОНОВ.

• МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Босишга топшириш вақти — 21.00
топширилди — 22.00
1 2 3 4 5 6